

Kultura
Galtzaundi
irakurle taldea,
euskarazko
irakurzaletsuna
bultzatzen

Gizartea
Joxe Fermín
Garmendia,
Belauntzako
kanpaiak
astintzen

2016-11-11
578. zenbakia
107.6 fm
www.ataria.eus

Martin, berriz soinu jotzen

ataria

Nafarroa etorb. 13 behea • **TOLOSA**
670 41 79 22 • Tel./Faxa: 943 65 0313

ileapaindegia? tailerra?
optika? jatetxea? albaitaria?...
**Topatu
behar duzuna!**

**Eskualdeko
zerbitzuak**

www.ataria.eus

R.E.S.: 175/15/L.G.

**gama altuko
2 mó betaurreko
progresibo
197€**

www.multiopticagipuzkoa.com

ARRASATE • BERGARA • BEASAIN • DONOSTIA • EIBAR • ERRENTERIA • IRUN • LASARTE • ORDIZIA
Konulta itzazu zure optikan kanpainaren zaugarrari. Ezin da beste eskaizta batzuetan erabili.

San Frantzisko, 23 • Tel. 943 69 84 70 • **TOLOSA**

MULTIÓPTICAS
lehena zerbitzu optikoetan

BINAI
ODONTOLOGIA ZENTROA

Irun
Jose Eguino, 2 · 1 A
943 612 831

Tolosa
Arostegieta, 6 BIS · 1
943 672 999

www.clinicabinai.com

**Zure hortzen osasuna
eskurik onenean**

- ✓ Inplanteak
- ✓ Ortodontzia
- ✓ Hortzetako estetika
- ✓ Protesien laborategia
- ✓ PADI-Osakidetza

TTIParen tranpa

Donald Trump dugu Ameriketako Estatu Batuetako (AEB) presidente berria. Txarra ala okerragoa aukera egin behar zuten herritarrek eta arriskatzea erabaki dute. Egunotan nahi beste balorazio eta balantze dugu irakurgai. Bada Trumpen garaipena «AEBetako emakume matxistei» egotzi dienik ere; hamaika ikusteko gaude.

Gerra gizonak bakearen nobel izatetik, paislazo bat etxe zurira iristearaino, dena da posible. Kanpaina eta emaitza, biak izan dira harrigarriak. Eta, harrigarria bada ere, hara non, Trumpekin adostasun puntu bat topatu du dan, zer eta TTIParen aurkako jarreran. Arrazoiak bereizten gaituzte eta gaitz erdi.

TTIP, CETA, GTISA, NAFTA... Inbertsio eta merkataritza libreko itunak dira guztiak, ezzagunak eta ulergaitzak. Segurtasuna, oporatasuna, diplomazia, hazkundea eta tankerako hitz potoloekin ahoa betetzen zaie kapital handiegi eta botere politikoari. Bitartean, ordea, isilpeko negoziazioetan jarraitzen dute, hizkuntza teknokratiko zail eta lauso baten bueltan. Negoziazitzaleek konfidentzialtasun klausulak sinatzen dituzte adostutakoa 30 urtez isilean mantentzeko konpromisoarekin. Hortik ezer onik ezin daiteke espero.

Pertsonentzat, herrientzat eta naturarenganako mehatxu argia dira aipatutako itunak. Herritarren eskubideak eta bizi kalitatea arriskuan jartzen dituzte. TTIP, Lankidetza Transatlantikoaren Ituna, Europar Batasunaren eta AEBen arteko merkataritza akordioa da eta ozeanoaren bi aldeetako arauadiak parekatzeko helburua du.

Merkataritza librea bermatuz, etekinak ateratzeko oztopo

Lehendik ere badira esperientziak eta guztiekin emaitza bera utzi dute: lanpostu galera, nekazaritzako sektoreek hondoia jotzea, enpresa txikien desagerpena

guztiak gainditu nahi dituzte, eskubide sozial eta laboralak, zerbitzu publikoak, ingurugiroa eta gure osasunaren bermea transnacionalen interesentzat oztopo izan daitezkeela ulertuta.

Lehiakortasunaren eta ekonomikaren funtzionamenduaren mesedetan saldu digute TTIPa. Itunak milioika enplegu berri sortuko dituela diote. Gezur borobilak. Lehendik ere badira esperientziak eta guztiekin emaitza bera utzi dute: lanpostu galera, nekazaritzako sektoreek hondoia jotzea, enpresa txikien desagerpena.

TTIPak aurrera egiten badu lan eskubideen galera azkartuko du; elikaduran, okel-hormonatuari eta transgenikoei, adibidez, aro berri bat irekiko die, gure osasunaren eta naturaren jasangarritzen kaltean (bidea libre utziz ere Fracking-aren gisako praktikei), eta zerbitzu publikoak interes pribatuen jomugan egongo dira.

Trumpen ezetzak baiezko bilhurtzea denbora kontu bat izango da. Eta ozeanoaren bestaldean erabakitzetan Tolosaldeko nekazari eta abeltzainen etorkizunean, kontsumitzen ditugun elikagaietan, gure lanpostuetan, zerbitzu publikoetan, gure bizi-moduan izan dezakeen eragina handia da, gehiago, gaurko Europar Batasunaren jarrera ezagututa.

Oraindik garaiz gabiltza TTIPaz irakurri, hitz egin eta eztabaidatzeko, bakoitzak bere eremutik, ituna geldiarazteko anbizioz. Txikitik handira eragin dezakegu, lan sakon eta kolektiboarekin. Guk badugu gure ituna, itun alternatiboa, Euskal Herriko Eskubide Sozialen Karta. Bertan esaten den moduan, merkatuaren diktadurari aurre egitea biziraupen kontu bat da, «premiazko, gure herrian, eta munduko herri guztiekin batera, bultzatzea eredu ekonomiko, sozial eta politiko bati buruz erabakitzeko eskubidea».

ARGITARATZAILEA: Tolosaldeko Komunikazio Taldea, SM **LEGE GORDAILUA:** SS-1323-2013 **KOORDINATZAILEA:** Naiara Roldan de Arangiz **KUDEATZAILEA:** Jexux Murua **TELEFONO:** 943 655695 **WEBGUNE:** www.ataria.eus **POSTA ELEKTRONIKOA:** ataria@ataria.eus
IRRATIA: 943 69 80 38 · 687 4100 33 · 107.6 FM **PUBLIZITATEA:** 661678818 · publi@ataria.eus

ATARIAK ez du bere gain hartzen aldiarrak adierazitako esanetetaritzien erantzukizun.

URTEKO HARPIDETZA KUOTA: 77 €

TOLOSALDEKO ATARIA DIRUZ LAGUNTZEN DUTEN ERAKUNDEAK:

Udalak: Abaltzisketa, Aduna, Alegia, Alkiza, Albitzur, Altzo, Amezketa, Anoeta, Asteasu, Ballarrain, Belauntza, Berastegi, Berrobi, Bidania-Goiatz, Elduain, Gaztelu, Hernialde, Ibarra, Iraztegieta, Irura, Larraul, Leaburu-Txarama, Lizartza, Orendain, Orexa, Tolosa, Amasa-Villabona eta Zizurkil

TOLOSALDEKO KOMUNIKAZIO TALDEA, SM-KO KIDEAK:

berria

Txoko

Azaleko irudia:
Jon Miranda

142 KILOKO BASURDEA EHIZATU DUTE ALDABAN

Aldabako Intxur elkarteko hainbat kidek parte hartu zuten ehizan, eta Pako Alkortak bota zuen basurdea. Guztira 15 ehiza postuk eta hiru ehiztarik txakurrekin parte hartu zuten. ATARIA

Dantzaren inguruau, astea antolatu du Oinkarik

Azaroaren 18an, Kukai dantza taldeak, 'Lotuneak' eskainiko du eta horren inguruoko tailerra izango da astelehenean

Erredakzioa

Oinkari dantza taldeak, Amasa-Villabonako Udalaren laguntzarekin antolatu ditu ekitaldiak azaroaren 14tik 19ra.

Kukai dantza konpainiak, ostiralean, Gurea aretoan eskainiko duen 'Lotuneak' ikuskizuna ardatz hartuta, 13 eta 17 urte bitarteko gazteei zuendutako tailerra izango da, ikastolako ganbaran, astelehenean, azaroak 14, 19:00etatik 20:30era. Azken urteetan kanpoko koreografoekin egindako lanak eragin dion eraldaketa erakustearaz gain, denbora horretan mugimendua nola landu eta garatu den aztertuko dute Kukai taldeko kideek, modu praktikoan.

Beste bi tailer eskainiko dira astearen barruan. Asteartearen, dantza familiar tailerra eta ostegunean, dantzarako nola jantzi azalduko dute, Eneko Gilek eta Lurdes Esnaolak eskainiko dituzte, hurrenez hurren. Tailerrak doakoak dira eta edonork hartz ahal izango du parte, *harremanak@oinkari.eus* helbidean izena emanda.

Astea amaitzeko, larunbatean, Swarovski taldearekin erromeria izango da Oinkariko irakasleek zuenduta.

04 Kulturaz janzteko astea antolatu dute Adunan

Astelehenean hasiko dute kultur astea eta igandean amaituko dute, Astigarragara egingo duten irteerarekin

Erredakzioa

Film labur baten emanaldiarekin hasiko dute kultur astea Adunan. Dominika izeneko eskainiko dute eta artzaintzan emakumeek eduki duten paperaz gogoeta egiteko aukera izango dute bertaratutakoek. Kultur areto-

an ikusi ahal izango da, astelehenean, 19:30ean hasita.

Asteartearen, ipuin kontaketa saioa eta Gure Esku Dago ekimenaren aurkezpena egingo dituzte. Aitzondoko denbora bankuaren aurkezpena ere izango da asteazkenean eta ostegunean, berriz, herriko plazan energia azoka egingo dute.

Astean zehar ekimen gehiago izango dira, eta besteak beste, larunbat gauean *Bitartean Bidean* musika taldearen emanaldia izango da elizan.

sariduna

Atarikideentzat sarrera parea dugu

BIRAKABARETA
Bea Larrañaga
Irantzu Mantxo
etab.
• Igor Azpiroz
(Tolosa)

Azaroak 12, larunbata Tolosako Topic-en • 19:30ean

Saria jasotzeko leihitlan bertan

Tolosaldeko ataria

**EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO**

Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Sailak
(Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzak) diruz lagundua

AMASAN SANMARTINAK IGANDERA ARTE

Asteazken iluntzean jaitsi zuten Martina sorgina elizako kanpandorretik eta Amasako plaza zainduko du egunotan; atzo adi-adi egon zitzaien herriko gazteei, puska biltzen eta dantzan pasa baitzuten eguna.

Jon Miranda

Herenegun, txupinazoa bota aurretik nesken pala txapelketako finala jokatu zen. Leire Rojas eta Ane Maiza geratu ziren txapeldun eta Nekane Aizpun eta Olatz Ugartemendia txapeldunorde. Partidaren aurretik, Iñaki Etxabe amasarra tarteko zela pi-

lota erakustaldia egin zuten herriko frontoian.

Ondoren bota zuten festen hasiera iragartzeko suziria. Martina sorgina jaitsi eta intxorra aldatuta, Jeronimo dultzainero taldeko kideek alaitu zuten giroa, buruhandiak bertan zirela.

Atzo, berriz, gazteek euren eguna izan zuten. Goizeko seietan, bi taldeetan banatuta abiatu zuten puska bil-

tza baserriz baserri. Eguerdian, Uxo-Tokin elkartu ziren bazkaltzeko eta arratsaldean egin zituzten soka dantza eta aurreskua plazan. Gauean, Iturri-goxo jatetxean afaldu zuten.

Gaur da San Martin eguna eta era berezian ospatuko dute Amasan. Igandera arte luzatuko dira jaiak. Egitarau osoa ikusgai izango duzue agendan, 26. eta 27. orriean.

Asteakenean, pala txapelketako finalak jokatu ziren lehenik eta ondoren Jeronimo dultzainero taldea aritu zen txupinazoaren unean. JON MIRANDA

Goizean hasi zuten eguna gazteek, atzo. Baserriz baserri ibilaldia egin ondoren arratsaldean egin zuten soka dantza plazan. JON MIRANDA

LITERATUR UNIBERTSOEN PARLAMENTUA

Galtzaundi irakurle taldeak sei urte daramatza, eskualdeko literatur zaleen iritzi trukea elikatzen; liburu bakarrak hamaika interpretazio izan ditzake, eta hileko hirugarren asteazkenek guztientzako lekua dute.

Itzea Urkizu Arsuaga

Hamarakada hasieran ekin-dako bidean aurrera jarrizten du Galtzaundi Euskara Taldeak, irakurle taldearekin. Helburu bikoitzeko egitasmoa zen sorrera, eta baita orain ere: euskarazko irakurzaletasuna sustatzea. Bada, jomuga horietara hilero-hilero iristen dira, hirugarren asteazketan, Tolosako kultur etxean. Bertan elkartzen da irakurle taldea, iluntzeko zapietan, noizean behin idazleen bisita ere jasotzen dute.

Urteozaz guztiotan, asko izan dira Tolosara bertaratu diren euskal idazleak, irakurzaileen gozamenerako: Xabier Montoia, Joxemari Iturrealde, Harraitz Cano, Garazi Kamio, Garbiñe Ubeda, Arantza Urretabizkaia, Bertol

Arrieta, Arrate Mardaras, Uxua Apaolaza, Karmele Jaio, Uxue Alberdi, Miren Agur Meabe, Mikel Taberna, Xabier Olarra, Lander Garro, Ione Gorostazu, Ramon Saizarbitoria, Eider Rodriguez, Jokin Ansorena, Lourdes Oñederra eta Xabier Artola, besteak beste.

Literatur unibertsoen parlamentu txiki horretan, Yurre Ugarte idazle tolosarrak urtebetetako darama, jada, dinamizatzaile lanetan, eta pozarren dago taldearekin: «Idazlea naizen aldetik, irakurketa eta idazketa oso gertuko ditut eta, batez ere, oso gustuko. Sekulako ilusioa piztu zidan, Tolosatik zeregin horretarako deitu zidatelako».

Literatura ulertzeta eta ikusteko moduen uztartzea izan liteke irakurle talde bat, baina, inola ere ez, literatur analisi teknikoenen plaza: «Irakurle

talde batean liburuak irakurtzen dira, eta liburuez hitz egiten da. Hau da, ez da beharrezko liburu baten analisi jakin eta teoriko bat egitea. Kontua da, irakurketaren esperientzia partikular bakoitza bestekin elkarbanatzea. Horrek sekulako aberastasuna ematen dio liburuari, izan ere, irakurketa jarduera intimo bat izan ohi da, eta irakurle taldeak hori gainditzen du, hain justu: irakurritako zugan geratu beharrean, gainerakoekin partekatzen duzu».

Alaine Agirre, azaroko idazlea

Liburu guztiekin ez da posible izaten, baina azaroko irakurtagaia idazlearekin berarekin aztertuko dute, eta Alaine Agirre kultur etxera bertaratuko da.

X hil da eleberri laburraz ariko dira, eta haren hizkuntza «ederraz»: «Erritmo bizia du, eta hizkuntzak edertasun maila handia dauka. Ez dut spoiler-ei egin nahi, baina, bukaeran ezusteko batek biribiltzen du lana», azaldu du Ugartek. Maitasunaren bueltan ariko dira asteazkenean, eta abendurako Maider Gurrutxagaren *Bihotz ero* liburu irakurri beharko dute taldekideek: «Autoedizio ausarta da».

Hilabeteko hirugarren asteazkenean elkartzen da irakurle taldea, 19:00etan, kultur etxean. ATARIA

«HAUR BAT IRAKURTZERA BEHARTZEN DUGUNEAN, OKERREKO BIDETIK GOAZ»

YURRE UGARTE GALTZAUNDIIRAKURLE TALDEKO DINAMIZATZAILEA

Liberuak aukeratzeko sena da gakorik onena, Yurre Ugarte idazlearen iritziz. ATARIA

Urtebete darama, Yurre Ugarte tolosarrak, Galtzaundiko irakurle taldea dinamizatzen. Talde «sendoa» dela dio, eta irakurzale berriak animatu nahi ditu hileroko hitzordura.

Zure ustez, gizartean bada irakurzaletasunik, oro har?

Gaur egun inoiz baino gehiago irakurtzen da, baina beste kontu bat da zer irakurtzen den. Literaturak, beharbada, irakurtzen den horren guztiaren zati txiki bat bakarrik hartzen du; baina literaturazalea beti izan da gutxiengoa. Bide horretan, irakurle talde baten existentzia hutsak sustatu egiten du irakurzaletasuna.

Belaunaldi berriagoei begira, ikastetxeek, zure ustez, modu egokian sustatzen al dute irakurzaletasuna?

Ez. Nire ustez, gaur egungo hezkuntza sistemak ez ditu arteak sustatzen, oro

har: ez musika, ez marrazketa, ez arte plastikoak, eta ezta literatura ere. Sorkuntza mundua beste modu batera hezi eta landu behar da, eta literatura sorkuntzaren arlo bat da. Gaur egun, irakasten den literatura apur hori modu okerrean irakasten dela uste dut, beharrarekin eta obligazioarekin lotuta. Ez luke kutsu hori izan behar, inola ere.

Nola egin beharko litzateke, zure ustez?

Hasteko, sorkuntzari orokortasunetik begiratu behar zaio, eta sorkuntzaren arloak modu libreat sustatu behar dira, plazerarekin lotuz. Gaurko hezkuntza sistemak hortik oso gutxi dauka, eta hauek bat zerbait irakurtzera behartzen dugunean, okerreko bidetik goaz. Horrez gain, ohitura sustatu behar dira; irakurketak kontu naturala izan beharko luke, ez gauza arraro bat. Hezkuntza sistema gero eta okerrago doa, gainera,

eta gero eta leku gutxiago dute arteek. **Ikasturtean barrena idazle askoren bisita jasotzen duzue zuenean. Horrek nola aberasten du irakurle taldearen dinamika?**

Irakurri duzun liburuaren egilea aurrean izanda, irakurleak edozer galdetzeko aukera du, nahi baldin badu behintzat. Idazlearen arabera, gehiago edo gutxiago ausartzen dira galderak egitera. Dena

«Idazlea ezagutzeak beste dimentsio bat eman diezaioke irakurri duzunari; pentsarazi egiten dizu»

den, harreman aberatsak sortzen dira beti, eta beti da aberasgarria jakitea zer-gatik idatzi zuen, nondik hasi zen,... Idazle guztiak kontatzen dute hori, normalean. Liburuaren idazketaren inguruko datu bitxiak ere beti izaten dira gustagariak.

Liburuak sortutako sentsazioa bera ere aldatuko da idazleari entzunda.

Bai, idazleak beste dimentsio bat eman diezaioke irakurri duzunari; pentsarazi egiten dizu. Idazlea ezagutzea ez da ezinbestekoa, noski, baina euskarazko irakurle taldeetan dugun abantailatako bat da hori: idazlea aurrean eduki ahal izatea.

Zaletasunaz aritu zara, eta baita sustatzeko moduez ere. Edonork du gustuko liburu bat?

Bai, eta bat baino gehiago. Bilatu egin behar da. Zenbat eta gehiago irakurri, orduan eta aukera gehiago daude norbere liburu kutuna aurkitzeko. Baina, irakurtzen jarraituz gero, bat baino gehiago topa daitezke. Irakurketaren bidez, gainera, idazle baten obra osoa ezagutu dezakezu, eta bihur daiteke zure bizitzako mugarrietako bat.

Zein gako hartu behar dira kontuan, liburu bat aukeraterakoan?

Intuizioari jarraitzea da onena. Askotan, norbaitek gomendio bat egin, eta akaso liburuak zure gustukoia izateko ezaugarrí guztiak biltzen ditu, arrazionalki. Gero, ordea, liburua hartu eta ez dizu ezer esaten. Beraz, uste dut norberak bere senak esaten dionari jarraitu behar diola, eta publizitateari jaramon gutxi egin behar zaiola.

Salmentak areagotzeko burutu dute kanpaina Villabonako saltokiek. J.M.

Kupoiaik, saltokiei bultzada emateko

08

Villabonako Oria merkatari elkarteaek 'Villabonan, bertatik bertara' kanpaina jarri du abian eta deskontuak eskainiko ditu

Jon Miranda

Villabonako saltokiak sustatzeko eta herritarra erostera bultzatzeko. Bertako ekonomiari arnasa emateko eta herriarrei abantailak eskaintzeko. Oria merkatari elkartea deskontu kupoiaik kaleratu ditu azaroan elkarteko dendetan erosketak egiten dituzten herriarrek beherapenak izan ditzaten.

Oria merkatari elkartearren helburua da bertakoek eta inguruko herriei

tako biztanleek erosketak Villabonan egitea. Horretarako hainbat eskaintza eta fidelizazio kanpaina egiten dituzte saltokiek urte osoan zehar. Aitziber Cenzano elkarteko lehendakariak aipatu ditu horietako batzuk: «Herriko festetan parte hartzen dugu, udaberrian Parisera bidaia bat zozkatzen dugu eta eguberrieta kanpaina berezia antolatzen da. Iaz, esate baterako, Errebote plazan izotz pista jarri gennuen».

Saltokiek krisiaren eragina nabaritu dutela aipatu du Cenzanok. «Mugimendu gutxi dabil komertzioetan eta horren arrazoia ez da bakarrrik krisia: aparkaleku falta dago herrian eta orain gutxi arte itxita egon da Zizurki-

lekin lotzen gintuen zubia. Villabonako herrigunea isolatuta geratu da ia urtebetetzez». Izan ere, Oria merkatari elkarteko kideek jakin badakite, euren bezeroak ez direla billabonatarrak bakanrik. Asteasu, Aduna, Larraul eta Zizurkilgo herritarra gerturatzera dira hirira erosketak egitera.

Azaroan zehar, kupoiaik

Otsaila eta azaroa izaten dira, oro har, salmentarako hilabeterik zailenak merkatarientzat. «Saltoki bakoitzak bere ezaugarriak ditu, baina hilabete honetan nabari da beherakada», aipatu du Cenzanok. Horregatik eta bezeroen fidelizazioa bilatu nahian, deskontu kupoiaik banatuko dituzte bezeroen artean.

«Aurretik, 2013an, egin genuen aproba kupoiekin eta arazo batzuk tarteko ez zen ekimena guk nahi bezala atera. Orain, gorabehera horiek konponduta, iruditzen zaigu eskaintza behar bezala iritsiko dela gure bezeroengana. Guk merkatariok egin behar dugu ahaleginik handiena aukera hori badagoela ezagutarazteko». Merkatari elkartean biltzen diren 44 saltokiak gehienek hartu dute parte kanpainen. Villabonan, bertatik bertara izeña jarri diote.

Kirol oinetako eta arropetan, lentzerrian, betaurrekoetan, ordularietan, landareetan, eskolako materialetan, etxerako ehunetan, jostailuetan, elikagaietan, plater aurre-sukaldatuetan eta produktu naturaletan egingo dituzte eskaintzak, besteak beste. Saltoki gehienek deskontua -%5etik %50era bitartekoak- eskaini dute kupoiekin, baina badira, erosketa jakin bat eginez gero, oparitan beste produkturen bat eskaintzen duten komertzioak. «Bakoitzak ahal duen neurriaren bere ekarpena egin du», esan du Cenzanok, «denoi ez doakigu berdin,

deskontu
KUPOIAIK

2016ko azaroa

deskargatu webgunetik
ataria.eus

ORIA
merkatariak

Kaleak bezeroz betetzeko burutu du kanpaina Oria merkatari elkarrean. J.M.

batzuk etekin handiagoa ateratzen dute besteek baino». Merkatari bakoitza kupoian bertan zehaztu du zein produkturen gainean aplikatu daitekeen deskontua.

2.700 ale inguru

Villabonan, bertatik bertara kanpaina nako kupoia etxez etxe banatu dituzte Villabonan. 2.700 ale inguru banatu ditu Oria merkatari elkarrean. «Inguru ruko herrietako bizilagunek kupoia eskuratu nahi badituzte, TOLOSALDEKO ATARIAREN webgunetik, www.ataria.eus helbidetik, deskargatu ditzake». Dagoeneko hasi dira inguru ruko herrietako bezeroak gerturatzen eta kupoia erabiltzen.

Deskontuak eskuratzeko aski da denda bakoitzari dagokion kupoia saltokian bertan aurkeztearekin. Azaro osoan iraungo du kanpainak eta Oria merkatari elkartetik bezeroak animatu nahi dituzte eskaizta bereziak aprobetatzeko. «Gure helburua Villabonan merkataritza sustatzea da, kalean giroa sortzea eta bezeroak fidelizatzea», aipatu dute Oria merkatari elkartetik.

SALTOKIAK

Ogi Goxo

Albizu kirolak

Lakunza

Lider gozotegia

Garintza

Gema loredenda

Azkar

Itzalpe

Aranburu ardoak

Larburu botika

Bronte optika

Soto elektrizitatea

Kazetaria

Bengoetxea autoeskola

Mendiluze aholkularitza

Txurrut taberna

Ane boutique

Tinta

Claudio Cid

Felix ile apaidegia

Labezain okindegia

Lertxundi gestoria

Galerias MJ

Oria grafikak

Begoñi konponketak

Sahatsa belardenda

Amaia jostuna

Musturienea

Amane

Elizmendi kirolak

Pepi janaridenda

Amaiur opariak

Kinpira ekodenda

Txapeldun

Galtzagorri

Basajaun

Magali

Leire arraindegia

MP botique

Villabona optika

Amasa okindegia

Duna oinetakoak

Nahiarri

Titare

Hilberriak eta urteurrenenak

Ataria jarrita
Goierriko eta Urola Kostako
Hitzetan DOAN

hilberriak
urteurrenenak
eskertzak

ESKELAK • ataria@ataria.eus • Tel.: 943-65 56 95
Astelehenetik asteazkenera 18:30ak arte hartzen ditugu
Ostegunetan 16:00ak arte hartzen ditugu

Joximiel Otaegi Arregi

Herenegun hil zen 88 urteetkin.

- Golan bego -

Pertsona jator eta askea,
naturaren maitalea
zure begiek islatzen zuten,
optimismon seinalea
zu gure artean bizi izana,
izan da poz ta ohorea.

BILDOTXAKO ZURE SENDIA

Familiak, otoitz bat eskatzen dizue bere arimaren alde eta GAUR OSTIRALA arratsaldeko SEJETAN JOAN BATAILATZAILEAREN Parrokiaren egingo den hilera-elizikizunera joateko gorbita egiten dizue. Eskerrik asko aldez aurretik.

Hilbidea: Bildotxa baseria
OLABERRIA, 2016ko azaroaren 11.
Oharra: Gorputz laguntza familiartean egin zen.

Merkataritza «gelditu» dutela salatu dute

Igor Ezenarro eta Lore Agirre Tolosako EH Bilduko kideek salatu dute «herriko merkataritza geldiarazi» dutela

10
Ane Urkola

Igor Ezenarro eta Lore Agirre EH Bilduko kideek legealdi honetan Tolosako merkataritza sektorea «geldiarazi» dutela azpimarratu dute. EH Bilduko kideen arabera, aurreko legeegin-tzaldian martxan jarritako hainbat proiektu «geldiarazi» dituzte: «Legealdiak aldaketarekin batera, merkataritza

arloa gelditu egin da udalean. Urte eta erdi galdu du Tolosako Udaleko merkataritza arloak», azaldu dute.

Adibide zehatzak aipatu dituzte prentsurrekoan. Ezenarro eta Agirre-en arabera, udal gobernuaren «lehen» erabakia merkataritza departamentua deuseztatzea izan zen. «Baztertu egin zuten urteetako esperientzia zuen udal teknikaria eta empresa pribatu baten eskuetan utzi zuten arloa. Horren ondorioz, bi langilek bete dute jada lanpostu hori, eta horrek ondorio argiak ditu: aldiro zerotik hasi beharra, eta udaleko informazioa en-

presaz enpresa ibiltzea». Horretaz gain, salatu dute komertzioetan bellaunaldi aldaketa bultzatzeko eta Guine Biziak sortzeko proiektuak geldiarazi dituztela, baita komertzio mahaiarekin sortutako elkarlan sarea ere. Merkataritza Ganbera eta Eusko Jaurlaritzako komertzio arloko sarietara aurkezteko lana ere «alboratu» du udalak.

Proiektu berririk ez

Martxan jarritako proiektuak «geldiarazteaz» gain, ez da proiektu berririk martxan jarri herriko merkataritza sustatzeko, EH Bilduko kideen iritziz: «EH Bilduko udal taldeak proposatu ditu auditoria energetikoa edo herri txanpona sortzeko proiektuak, baina alferrik izan da. Merkataritza arloa gelditu dute».

EH Bilduko udal taldeak eskatu dio udal gobernuari bertan behera utzitako ekimenei eusteko: «Blokeo egoera hori luzatuz gero, aurretik egindako lan guztia pikutara joan daitete eta merkataritzaren etorkizuna kinka larrian jarri», ohartarazi dute. Zentzu horretan, elkarlanerako prest agertu dira koalizioko kideak: «Ekiteko garaia da, ezin dugu denbora gehiago galdu».

Tolosako Udaleko alderdi politiko guztiek elkarretaratzea egin zuten ostegunean udaletxearen atarian, eta adierazpen instituzionala ere onartu zuten, Memoriaren Egunaren harira. «Giza es-kubideen urraketak jasan dituzten biktimeizor diegu egia, justizia eta erreparazioa», azpimarratu dute idatzian. Tolosako Udalak konpromisoa hartu du «gure herriko gertakizunen memoria kolektibo, anitza eta inklusiboa osatzeko». Amasa-Villabonako Udaleko EAJk, EH Bilduk eta PSE-EEk ere adierazpen instituzional bateratua atera zuten, eta elkarretaratza egin zuten. ATARIA

TOPAK PROTESTA EGIN DU ASUNCIONEK ANTOLATUTAKO MINTEGIAREN IREKIERAN

TOPAK elkarretaraztea egin zuen atzo Topic zentroaren atarian, eta eskualderako kudeaketa publikoko ospitale publikoa aldarrrikatu zuen beste behin. Asuncion klinikak *Aurrera eginez, parekideetasunerantzizeneo jardunaldia antolatu zuen*, eta TOPAK <kontraesantza> jo zuen hitzordua bera. Larunbatean, informazio batzarra egingo dute 12:00etan, kultur etxean. Bertan, azken bost urteotako ibilbidea baloratuko dute, eta Asuncioneko kudeatzaleekin izandako bileraren berri ere emango dute. ATARIA

11

Egin zaitez **atarikide**

abenduaren 16a baino lehen, eta jaso opari
Marques de Bergara (urteko ardoa) kaxa bat

atarikide@ataria.eus
943 65 56 95

Polig., 201- Harizti13
20212 OLABERRIA
Tel.: 943 88 09 79

www.bodegaselosegi.com
bodegaselosegi@bodegaselosegi.com

- Zure herriko eta eskualdeko informazioa jasoko duzu asteartetik ostiralera, euskaraz.
- Gipuzkoako Hitzoa ostiralero.
- Atarikide izatearen onurez gozatzeko aukera izango duzu:
 - Deskontuak: %50 eskeletan eta %25 iragarki labur eta zorion agurretan.
 - Publizitate eskaintza bereziak eta zozketetan parte hartzeako aukera.

Eta **ataria Irratia** (107.6 fm) eta
www.ataria.eus edukiz betetzen eta indartzen lagunduko diguzu.

Eta gainera...
harpidedun guztien artean
Oiarzungo
eremu termoludikorako
2 sarrera
ZOZKATUKO DITU

www.elorsoro.com

Lokotxen, pilotaren eta sokatiraren asteburua

Jokin Altunak Donostian jokatuko du igandean Aimar Olaizolaren aurkako partida, 17:00etatik aurrera

Asier Imaz

Asteberuan Euskal Herriko bi txapelketa jokatuko dira, bat gainera, Tolosaldean. Pilotari dagokionez, hitzordu garrantzitsuenak Donostiara eramango ditu eskualdeko pilotazaleak. Jokin Altunak bertan jokatuko du Lau t'erdiko Txapelketaren finalerdia, Olaizola II.aren aurka. Atano III.a pilotaleku jaialdia 17:00etan hasiko da, eta amezketarraren eta goizuetarraren artekoa bigarrena izango da. Harmailak beteta egongo dira, kantxako 200 sarrera bakarrik gelditzen baitira saltzeko. Txapelketa osoan bezala, amezketarrak jarraitzaile ugari izango ditu ondoan. Amezketatik, adibidez, autobusean gerturatuko dira Gipuzkoako hiriburura.

Bi pilotariek atzo aukeratu zituzten iganderako pilotak, eta «oso gustura» agertu ziren. Altuna III.ak «azpitik ibiltzen diren pilotak» aukeratu zituen.

Ibarrako tiralariak igandean Anoetako herri kiroldegian ariko dira lehian. OLATZ ARTOLA

Partida irabazten duenak, Urrutikoexea edo Bengoetxearen aurka jokatuko du finala.

Eneko Garmendia eta 'Boli'

Euskal Herriko Lokotx Biltze Txapelketa larunbatean jokatuko da Elgoibarren, Magdalena Parkean. 12:00etan hasiko da txapelketa, eta bertan, eskualdeko bi ordezkarri egongo dira: Eneko Garmendia baliarraindarra eta Jon Goikoetxea 'Boli' ibartarra. Lapurdi, Araba, Bizkaia eta Nafarroako ordezkarrien aurka aritu beharko dute. Egin beharreko lana: 1,25 metrotara eta bi lerrotan jarritako 50 lokotx biltzea.

Ibarrako Sokatira Taldea

Goma gaineko 4X4ko Euskal Herriko Sokatira Txapelketaren bigarren jardunaldia, 320 kilotan, Anoetan jokatuko da igandean, 11:30etik aurrera. Aurreko larunbatean hasi zen txapelketa, Zamudion. Ibarra A bigarren geratu zen bere multzoan, eta Ibarra B hirugarren. Bigarren jardunaldiaren ondoren jokatuko da finala, azaroaren 19an, Ibarrako Belabieta kiroldegian. Bertan zein talde egongo diren jakiteko, Anoetako jardunaldia erabakigarria izango da. Finalera sei talde pasatuko dira, sailkapen jardunaldi bietan puntu gehien lortzen dituzten multzo bakoi-zeke lehen hirurak.

Harmailetatik

ÍÑAKI AMONDARAIN
TAKE SASKIBALOIA

Buelta emateko gai dira

Beste larunbat arratsalde asko bezala, kiroldegira joan nintzen azkenekoan, baina oraingoan, harmailetara, TAKEren partida ikustera. Aurten taldea ikusteko aukerarik izan ez dudanez, gogotsu joan nintzen taldea animatzera.

Pas Pielagos talde kantabriaren aurka zen partida, hauek aski ezagunak EBA ligan, nahiz eta fitxaketen ondorioz urtero taldea asko aldatu. Bi taldeak beraien lehen garaipena lortzeko helburuarekin zeudela ikusirik, partida parekatua espero zen.

Markagailuan atzetik joan zen TAKE partida guztian zehar eta nahiz eta azken laurdenean 10 puntura murruitzu desabantaila, ez zen nahikoa izan eta kantabriarrek eraman zuten partida.

Esan beharra dago taldeak ez zuela azken unera arte amore eman eta

hori, zaletuon ikuspegitik, eskertze-ko da.

Taldeak, aldaketa asko jasatearen ondorioz, ez du oraindik bere jokoaukitu eta ez da bere bertsio onena ematera iritsi. Denboraldia hasi besterik ez da egin eta horregatik, taldeari konfiantza eman behar zaiolakoan nago. Taldeko kideak aski ondo ezaugutzen ditut eta egoera honi buelta emateko gai direla argi daukat.

Aurrera begiratzea besterik ez dago! Akatsetatik ikasi, gogor entrenatu eta benetan gauzak aldatu daitezkeela si-nisteko garaia da! Animo TAKE!

Kiro Agenda

@Tolosaldeakiroi

OSTIRALA AZAROAK 11

ADUNA

19:00. Esku pilot. Txulobi eta Intxurreko pilotarien arteko partida. Infantil mailako lehiak.

ALEGIA

ELORRI FRONTOIA

18:45. Pilot. Intxurrekoen lau partida, esku pilot eta gomazko paletarekin. Alebin eta jubenilen mailako partidak.

AMASA-VILLABONA

BEARZANA FRONTOIA

19:00. Esku pilot. Behar Zanako infantilen bipartida, buruz buru.

IBARRA

BELABIETA PILOTALEKUA

20:00. Esku pilot. Sendi Ekintzakoen partida, banaka, alebihetan.

IKAZTEGIETA

18:45. Esku pilot. Intxurrekoen hiru partida. Infantil eta kadete maila.

LIZARTZA

19:30. Esku pilot. Tolosako pilotarien bost partida, banaka eta infantilen mailan.

TOLOSA

BEOTIBAR PILOTALEKUA

19:30. Esku pilot. Tolosako pilotarien bost partida, banaka, infantiletan.

LARUNBATA AZAROAK 12

ALEGIA

ELORRI FUTBOL ZELAIA

10:00. Futbola. Aralar Intxurre vs. Tolosa CF. Infantilak.

12:00. Futbola. Intxurre vs. Zarautz. Kadeteak.

16:00. Futbola. Intxurre vs. Ikerasberri. Erregional preferentea.

ALTZO

ALTZO MUINO FRONTOIA

16:00. Pilot. Eskuz eta paleta gomaz, Intxurreko pilotarien hiru partida. Zazpi Iturri, Ziotza eta Ataungo pilotarien aurkako

lehiak izango dira. Alebin eta jubenilen partidak.

AMASA-VILLABONA

ARRATZAIN FUTBOL ZELAIA

15:45. Futbola. Billabona vs. Ordizia. Erregional lehen mailako partida.

18:00. Futbola. Billabona vs. Santo Tomas. Jubenilen lehen mailako partida.

TOLOSA

BEOTIBAR FRONTOIA

10:00. Pilot. Eskuz eta paletaz, Tolosakoentz bi partida, kadete eta nagusien mailan.

SANTA LUZIA FRONTOIA

16:30. Esku pilot. Tolosa eta Lapke, infantiletan, banaka.

USABAL KIROLDEGIA

09:00. Saskibaloia. TAKERen harrobiko taldean partidak. Azkena, 14:00etan.

09:00. Futbola. Tolosa CF-ren harrobiko taldean partidak, azkena, 17:00etan.

11:00. Mahai tenisa. Oargi vs. SCDR Anaitasuna.

16:00. Mahai tenisa. Oargi vs. Iruña Igeriketa.

18:00. Areto futbola. Laskorain vs. Makax.

UZTURPE KIROLDEGIA

10:30. Areto futbola. Samaniego Orixe vs. Laskorain. Jubenilak.

18:00. Areto futbola. Gudari vs. Goierri. Hirugarren maila.

IGANDEA AZAROAK 13

ANOETA

KIROLDEGAN

11:30. Sokatira. Euskal Herriko Txapelketa. 4x4 320 kilotan, bigarren jardunaldia.

AMASA-VILLABONA

ARRATZAIN FUTBOL ZELAIA

10:00. Futbola. Billabona vs. Euskalduna. Futbola eskola.

16:30. Futbola. Billabona vs. Amaikak Bat. Jubenilen ohorezko mailako partida.

ERREBOTE PLAZA

11:00. Errebotea. Enrique Abril Txapelketako finala: Luzean vs. Zubietza.

TOLOSA

BEOTIBAR FRONTOIA

10:30. Esku pilot. Finalak. Gipuzkoako Txapelketakoak, eskuz binaka, kadete, jubenil eta nagusien mailan: Olarpe 1vs.

TALDE NAGUSIAK

LAUBURU IBARRA

Internacional Intxaurrondo

Areto futbola. Azaroak 12, larunbata. 16:30ean, Belabietan. Bigarren B Maila.

Deusto

TOLOSA CF

Futbola. Azaroak 12, larunbata. 16:15ean, Bilbon. Hirugarren maila.

Pauldarrak B

TOLOSA CF

Futbola. Azaroak 12, larunbata. 18:00etan, Serraltako zelaian. Euskal Liga.

Viveros Herol

TOLOSA ESKUBALOIA

Eskubaloia. Azaroak 12, larunbata. 18:30ean, Segovian. Zilarrezko bigarren maila.

Easo Loquillo

TAKE SASKIBALOIA

Saskibaloia. Azaroak 12, larunbata. 20:00etan, Donostiako Bidebieta Kiroldegian. EBA Liga.

13

Hernani; Ilunpe vs. Olarpe 1; Mundarro vs. Pagazpe.

USABAL KIROLDEGIA

09:30. Eskubaloia. Eskubaloitako eskola. 10:30ean eta 12:00etan Tolosa Eskubaloiko infantil eta kadeteen partidak.

11:30. Futbola. Tolosa CF-ren harrobiko hiru talderen partidak.

BILLABONA FUTBOL KIROL ELKARTEA
ARRATZAINGO FUTBOL ZELAIA

Larunbata 12 • 15:45
Erregional 1. maila
BILLABONA FKE - ORDIZIA KE
Larunbata 12 • 18:00
Jubenilen 1. maila
BILLABONA FKE - SANTO TOMAS LIZEOA
Igandea 13 • 10:00etatik aurrera
Futbol eskola
BILLABONA FKE - EUSKALDUNA SD
Igandea 13 • 16:30
Jubenilen Ohorezko maila
BILLABONA FKE - AMAIKAK BAT KE

“

Soinu txikitik aterata ibili gara urte luzeetan

14

MARTIN AGINALDE
SOINU JOTZAILEA

1979 eta 1980ko Euskal Herriko Trikitixa Txapelketa Nagusiak irabazi eta gero eskola sortu zuen Villabonan eta 80ko hamarkadan bere eskutatik pasa ziren, gerora, sona handia lortu duten soinu jotzaile asko. Urte batzuetan musika mundutik aldenduta egon eta gero berriz ere martxan da.

”

Jon Miranda Labaien

Elizegi baserrian sortu zen Martin Aginalde Urbietar *Martin* (Larraul, 1956). Aginalde eta ez Aginagalde, askok uste duten bezala. «Oso abizen bakana da». Euskal Herrian gutxi daude eta Argentinan ere ba omen dira deitura berekoak. Soinu txikiaren munduan *Martinek* egin duen ekarprena ere, bakana da.

Noiz eta non jaio zinen?

Elizegi baserrian sortu nintzen, izenak berak esaten duen bezala elizaren ondoan, plazan dago. Aita Larraulen jaioa zen, Gorotzen baserrian eta ama berriz, Aizarnako Egañazpi baserritik etorritakoa. Hortxe jaio ginuen eta herriean bertan egin genituen lehen ikasketak. Txikitatik neukan soinuarekiko afizioa baina 16 urte arte ez zidan ekarri aitak. Astelehenetan joaten zen Tolosara eta 'ekarriko diat, ekarriko diat' esanez joaten zen, baina gabe itzul-

zen. Halako batean, 16 urte nituela ekarri zuen, 5.000 pezeta ordainduta eta Eleuterio Tapiari erosita.

Eleuterio Tapia bera izan zenuen lehen irakasle?

Bai. Bera etortzen zen etxera, kotxearekin. Zortzi hilabete pasa nituen be rarekin. Garai hartan, soinu jotzaileek ez zekizkiten pieza asko eta zekizkien haien segituan ikasi nizkion Eleuterio. Nik gehiago eta gehiago nahi nuen. Eleuterio Tolosara Isidro Larrañaga-

JON MIRANDA LABAIEN

rengana joaten zen eta harekin ikasten zituen garai harten modan zeuden kantak, bizpahiru zituenean, niregana etortzen zen haiiek erakustera. Hileko mila pezeta ordaintzen zizkion amak, astean behin, hilean lautan, 50 duro saioko. Afaria ere ematen genion eta gustura.

Zer moduzko irakaslea zen Eleuterio Tapia?

Lasaia eta ona zen. Ni izan nintzen bere aurreneko ikasleetako bat. Garai harten, inork inori ez zion zekiena era-kusten, sei-zortzi trikitilarik bakarrik izango ziren eta elkarren errezeloa ibiltzen ziren beti. Eleuterio maisu ona zen, lasaia eta pazientziarekin irakasten zuena.

Nondik datorkizu zuri musikare-kiko sen hori?

Egañazpitik. Amaren anaia Sakabirekin ibili zen urte luzeetan eta oso eza-gunak egin ziren. Zaletasuna, izugarrizko belarria eta etxetik datorkigun ahalmena dugu musikarentzako. Anaiak ere bazeukan hori, baina ez zion bide horri heldu. Lastima guretik ez dela besterik atera! Ni neroni ere berrehala hasi nintzen piezak neure gisa ateratzen, Lajari eta besteei entzunda. Erraz ateratzen nituen kantak.

Egañazpi pandero jotzaile ezagu-na, beraz, zure osaba zen.

Bai. Bazen amaren beste anaia bat soinua jotzen zuena baina garai harten soinu jotzaileak gutxi ziren. Azpeitia inguru hartako trikitilaria Sakabi zen eta nire osabak laguntzen zuen panderoarekin. Abestu ere oso ondo egiten zuen. Musikarentzat dohaina zuen.

Eredurik bazenuen zuk garai horretan?

Herriko festetan ikusten genituenak: Sakabi eta Egañazpi urtero-urtero etortzen ziren. Ez zen orduan soinu jotzailerik ibiltzen, Tarragona tolosarra soinu handiarekin, baina trikitiarekin oso gutxi. Hemen Gipuzkoan, Eleuterio Tapia eta Azpeitia aldean, Laja, Auntxa... horiek izango ziren. Herriko jendeak soinua jotzen ikasten hasi nintzela jakin zuenean galdetzen zidan, 'zein soinu?' eta nik 'txikia' erantzuten nien. 'Ze pena' esaten zidan jendeak, handia ikasi behar nuela. Soinu txikia zen, baserri eta mendian erabiltzen zena, antzinatik edo zetorrena. Elgeta izan zen Sakabi, Laja, Eleuterio eta horien maisua eta nik gogoan dut noiz hil zen, mutil koskorra nintzela, zazpi-zortzi urte nituela.

Elkarren piezak nola ikasten zenituzten?

Phillips grabagailu txiki bat izaten zen eta hori erabilita. Lajari hori ez zitzaion gustatzen eta maldizioka hasten zitzagun. Ezkutuan ibiltzen ginen grabatzen eta segituan ateratzen nituen nik piezak, eta ondo gainera. Hortxe nabarmendu nintzen. Eleuterio hasi zen esaten, 'bazeukeat gazte bat, ona, oso ona' eta nik aurrera egin nuen. Sasoi harten horrela ibiltzen zen bakarrenetakoa nintzen.

Lehen plaza gogoan al daukazu? Noiz atera zinen jendaurrera lehen aldiz?

Bai, Eleuteriok bidalita, Aiako baserri batean. Orduan ezkondu aurretik gazteen artean despedidak egiten ziren, larunbatero. Gogoan dut, neskaren etxean afaria aurrena eta gau osoan nola aritu nintzen soinua jotzen, goizeko bostak arte. Lauzpabost ordu lo egin eta etxera bueltan eterri nintzen autobusean. Villabonan jaitsi beharrean Tolosaraino joan nintzen, ez bainuen parajea ezagutzen. 17 urte izango nituen artean.

Bakarrik aritu zinen lehen aldi har-tan?

Bai. Pandero jotzaileek kobratu egiten

zuten eta ez zegoen horretan aritzen zenik. Inork ez zuen erakusten. Tapiak ere, baserrikoren bat hartzen zuen eta horrela moldatzen zen. Gero txapelketetarako Juan Orbegozo alegiarra era-biltzen zuen. Nik urteak egin nituen bakarrik.

Zein erromeria klase izaten zen gara harten?

Despedidak izugarri izaten ziren, gazte guztiek egiten zitzuten horrelakoak. Larunbatero, mutilak bakarrik edo neska eta mutil. Lana izaten zen astebururo, eta gero hasi ziren herri txikiatik deika. Ni oso musikaria nintzen orduan ere. Soinu txikiak hamabi baxu ditu eta ni jabetzen nintzen horrek ez zidala betetzen. Gorputzak beste zerbait eskatzen zidan. Orduan joan nintzen Donostiako Egia auzoan zegoen Larrinaga soinu konponketa etxera. Eleuteriok eraman ninduen lehen aldiz. Harako bidea ikasi nuenean, jarri nuen soinu txikia 48 baxurekin.

«[Lehen plazan] Despedida batean, neskaren etxearen afaria aurrena eta gerogau osoan aritu nintzen soinua jotzen, goizeko bostakarte»

«Deseroso ibiltzen nintzen erromerietan, belarriak eskatzen zidana ez zidalako soinu txikiak ematen»

1973an Azpeitioko Trikitixa Egunean, Martin, beste soinu jotzaileekin batera. TRIKITIXA ELKARTEA

nintzela. Baino soinu txikian dirua zegoen garai horretan eta horretan gelditu nintzen. Hala ere, deseroso ibiltzen nintzen erromerietan, belarriak eskatzen zidana ez zidalako soinu txikiak ematen: Sol maiorreko trikiti guztiak tonu altukoak ziren, Do, Do sostenidoa, Re... bizi-biziak ziren. Horrek badu bere esplikazioa, mendian bakkrik jotzen zen instrumentua zelako, gerora jaitsi zen kaleera. Behin Larrinagara joan nintzenean soinua konpontzera, Italiatik ekarritako Sol maiorren afinautako soinu bat iku-si nuen. A ze hotsa! Soinu txiki hori erosi nuen, zeuzkan aho-tsak kendu, falta zi-renak jarri zizkioten

eta hor aurreneko Sol maiorreko soinua prestatu nuen, 1978an. Beste soinu bat zeukan horrek, bere momentuan izugarritzko nobedadea izan zen eta gaur egun, ia denek, Sol maiorrekoa jotzen dute. Baxuagoa da, ez da hain errea, hain garratza; gozoagoa da, abesteko eroosoagoa. Lehen pandero jotzaileak iritsi ezinik ibiltzen ziren abesten, eta soinu klase hau pare-parean etortzen zitzaien. Beste gauza bat zen.

Soinua ere aldatzen joan da urteen poderioz?

Gerra denboran, Guerrini abizeneko gizonezko bat etorri zen Italiatik eta Larrinaga-Guerrini soinuak egiten hasi ziren Donostiako Egian. Onenak

orduan egindakoak dira. Gaur egun ere, estimatuak dira, gehienak ez dau-de jotzeko moduan baina dirutzak ordaintzen dira horiengatik. Guerrini hori Italiara itzuli zenean, Larrinaga izena bakarrik zutenak egin zitzuten eta horrelako oso gutxi ikusten dira. Estrella izenarekin ere egin zitzuten Zarautzen, baina oso motelak ziren. Ni klaseak ematen hasi nintzenean, soinu falta zegoen eta orduan etorri ziren, Giulietti eta Zero-Sette soinuak.

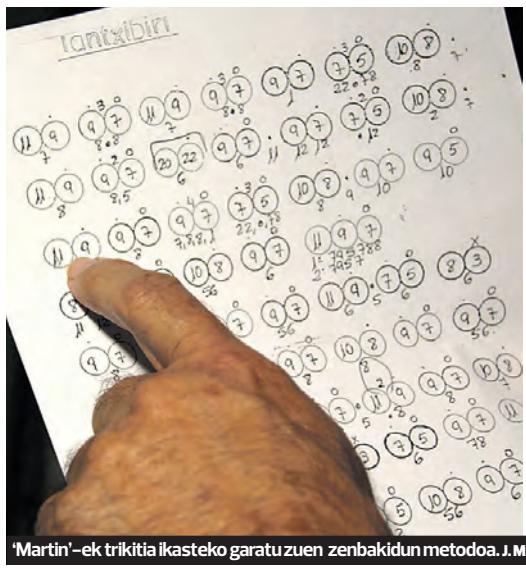
Zein muga ditu soinu txikiak?

Beti hanka sartu izan dugu hainbat piezatan, baxuak falta dituelako. Lehengo 21 botoi zituen eskuinean eta Elgetak, bi gehitu zizkion. Baltsak, pasodoble eta tangoak joko zitzuzten gara harten eta musikariengana joaten hasi zen, Azpeitioko Frantsesena eta horiengana. Ze-

goen bezala, jo-tzerik ez zegoela esaten omen zioten eta orduan soinuari bi botoi erantsi zizkion Elgetak, lau nota gehiago. Nik orain, baxu gehiago batu dizkio -hamaseikoa- eta oraindik plaza ratzeko dago.

Zuk zein pieza jotzen zenituen?

Dantzarakoak. Oraindik ere se-

‘Martin’-ek trikitixa ikasteko garatuzuen zenbakidun metodoa. J.M.

Donostian, 1972an Trinitate plazan egin zen txapelketako irudia. KUTXA FOTOTEKA

Nola hartu zituen jendeak berri-kuntza horiek guztiak?

Iritzi asko zeuden. Nire berrikuntza horiei segitu zien Joseba Tapiak. Aurrera soinu handia jotzen zuen, aitak ez dakit nondik akordeoia ekarrita. Baino hura ere, tpiatarral Niri ikusita, mono sartu zitzzion eta osabarekin ikasten hasi zen, etxe horretan badute-eta nahikoa artea. Geroago etorri zen Kepa Junkera. Gu erromeriara Aiara joaten ginenean, grabatu egiten zigun eta guri ikusitakoa bere gisa ikasi zuen. Nik lehenengo saltoa eman eta gero besteek segitu diote.

Askok kritikatu zuten ‘birtuosismoa’ deitutakoa.

Bai. Gogoan dut txapelketa batean nola egin zioten kritika Kepa Junkera ri, arin-arina jotzen ari zela ikusleen artetik pertsona bat zutitu eta rocka dantzatzen ariko balitz bezala egin zuen. Jendeak txalo egin zion pertso-

na horri. Hala ere, esango nuke, Jun-keria beti ibili izan dela soinuaren barruan, ez da hortik atera. Baino jendea, oro har, pasata ibili zen, soinua ez baita horretarako. Instrumetuaren barruan aritzea da kontua, soinua mugatua baita. Asko hemendik aterata ibili gara -ni ez hainbeste ez zai-

«1978an bere momentuan izugarritzko nobedadea izan zen soinua prestatu nuen [Sol maiorreko] eta gaur egun, ia denek, hori jotzen dute»

«Zenbakiekin ikasteko metodoa sortu nuen eta kategorian funtzionatzen zuen; gaur egun, %95ek erabiltzen du, trikitia jotzen ikasteko»

dalako hori gustatzen – eta hau ez dago birtuosismoa egiteko prestatuta. Badaude tonu pare bat edo hiru oso ondo jo daitezkeenak, baina hor kabitu behar dugu.

1988an izan zen azken txapelketa. Zergatik bukatu zen?

Pasata ibili ginelako. Dagoeneko ez zegoelako neuritzerik, abilezia kontua zen bakarrik. Oso instrumentu polita da, baina bere lekua hartu behar zaio bakarrik; badu lekutxo bat eta hortxe ibili behar duzu.

Egia da al da inbidia egon dela mundu horretan?

Bai, elkar ez erakustearena aspaldiko

kontua da. Irakasle zaharrek ere ez zieten ikasleei dena erakutsi nahi izaten. Gure garaian ere, espioitza egon zen. Niri txapelketetarako prestatutako piezak grabatu izan zizkidaten. Horrelako pikeak egon izan ziren, horrelako giroa zen garai hartakoa.

Zaleen giroa, hori bai, ikusgarria izaten zen...

Bai, egundokoa. IZ diskotexak grabatzen zituen txapelketak zuzenean eta katalogo hori dena Elkarrek erosu du. Pieza horiek denak grabatuta daude, jendearen txalo eta guzti. Zein giroa sortzen zen orduan! Kristoren artistak ginen! Gogoan dut, Larraitzko Joxe Mari Mujika, 11 urteko semearekin no-la atera zen, 'aupa aitatxo' esanez. Jendea pieza bukatu baino lehenago jar-tzen zen zutik. Hura izugarria zen!

Nola sortu zitzazun Iturbiderekin batera diskoa grabatzeko aukera?

1979an txapela atera genuen urtean IZkoak etorri zitzazkigun proposamena-rekin. Ordurako modako pandero jotzailea zen Iturbide. Bartzelonara joan ginen grabatzera. Lesakara urtero joaten ginen eta han kriskitinak jotzen zizkigutenean. Lau lesakar eraman geni-tuen Bartzelonara diskoa parte har-tzekeo. Oso polita geratu zen.

Nolakoa da zure sormen prozesua?

Etorri egiten zait. Musikak laguntzen dizu eta tonu aldaketak ere bai. Orain Italian izan naiz eta hamabi tonu alda-tzen dituen soinua ekarri dut. Horrek aukera eman eta sortzeko bidea zabal-tzen dizu. Niri bertsolari bati bertsoa bezalaxe etortzen zait pieza. Behin za-ti bat ateraz gero, berak eskatzen dizu hurrengoa. Pieza berriak ez dira errazak egiten, hala ere. Normalean, soinu handia jotzen dutenek sortzen dituz-te, baina nabarmena izaten da handi-rako eginda daudela. Gero zailtasunak izaten dira soinu txikira eramateko. Terreno barruan egin behar da polita geratzeko.

Hitzak berriz nondik sortzen ditu-zu?

Orain hasi naiz abestien letraren bat egiten baina bestela bertsolariei esan izan diet. *Geure Kolkotik 2015* izeneko horretan, nire eskuko operazioari bu-

ruzko bertoak nik egin nituen, adibidez. *Euzkitze* laguna dut eta berari es-kuatuz izan dizkiot. Gaia eskatu eta gero moldatzen dira letra egiteko.

Jaio egiten alda bat soinu jotzaile?

Berezkoa behar du trikitilarik. Nik, hala ere, solfeo pixka bat ikasi nuen Asteasuko apaizarekin. Ni eta peluke-roa, Larraulgoa. Haren pelukerian egiti-genituen saioak. Itxura denez, pelukeroak lokala alokatuta zeukan eta nagusiak, han solfeoko klaseak ema-tzen zirela jakin zuenean, galarazi egin zion horretarako erabiltzea. Hortxe gelditu ziren nire ikasketak. Hala ere, solfeoa jakinagatik ez zara musikari ona. Musika irakurtzen jakingo duzu, idazten ere bai, baina grazia edo saltsa-falta bazaizu alferrik da.

Klaseak emateko zein metodo era-bili izan duzu?

Nik aurrez aurre ikasi nuen, zu hor eta

ni hemen. Notak eman eta nik ikasi eta hurrengo astera arte, hori landu behar izaten genuen. Eleuterio etor-tzen zenean, nik zerbaiz berria gehi-tzen nion piezari eta hark esaten zidan, 'hobeto zeok gainera, hau dek hau alua'. 1979. urtean txapela atera nuenean deika hasi zitzazkidan. *Xapre* eta Albizturgo Iñaki Malbadi baserrira joaten zitzazkidan eta haiei nik ikasi bezala erakutsi nien, aurrez aurre. Zarauztik ere deitu zidaten, hango musika eskolan klaseak emateko. Beste lanik ez neukan eta baiezkoa eman nuen. Sei ume juntatu zitzazkidan. Ordubete bakoitzarekin pasa beharra ezinezkoa egiten zitzaidan. Bartzelonako feria batean izana nintzen eta han metodo bat ikusia neu-kan, organo txiki bat jotzeko. Hizkiak erabiltzen zitzuten. Hortik tiraka sortu nuen zenbakiekin ikasteko metodoa. Kategorian funtzionatzen zuen eta horren froga da, gaur egun, %95ek erabiltzen duela metodo hori trikitia erakusteko.

Noiz sortu zenuen Villabonako es-kola?

82an, eskola eta denda jarri nituen, biak. Gauza ona zen, umeek metodo horrekin ikasi egiten zutela eta mutil koxkorra ateratzen hasi nintzen. Igande goizetan Euskadi Irratian saio batzuk izaten ziren eta hara bidaltzen nituen. Trikitiak falta ziren orduan. Urte haietan Luis Astiazaranek eta Mi-gel Vicondoak ASVI enpresa zuten eta Italiatik soinu handiak ekartzen zitzuten. Garai bateko Larrinaga-Guerrini soinuak eredu hartuta, enpresa horren eskutik joan ziren Laja eta Eleute-rio Italiara soinu txikiak nola egin behar ziren erakustera. Handik ekarri zuten Zero-Sette izeneko soinua. Gero, Astiazaran Vicondoarekin haserretu eta soinu haien ezin saldu geratu zen. Nik eskola sortu berria nuen Villabonan eta esku-eskura etorri zitzaidan aukera. Umeek ikasi egiten zuten eta soinu txikia behar izaten zuten horretarako, dena eskura zuten Villabonan. Gurasoek ere afizioa zuten eta umeari lagundu egiten zioten. Orain dabil-tzan maisu asko eta ospea duten triki-

TRIKITIXA VS SOINU TXIKIA

«Trikitixa izena Bizkaitik dator. Soinu txikia, itxura denez, italiarrek ekarri zuten, aurrena Ormaiztegira. Bertako Zubia egiteko Italiako Alpeetako jende piloa kontratatu omen zuten. Haiek ekarri zitzuten soinu diatonikoak: ilara batekoak, biakoak, hirukoak... Hor sartu zen gurera».

TRIKITIXA ETA PIRRUSALDA

«Hasi nintzenean, Martin jo bizkaitar bat' esaten zidaten. Trikitixazari ziren. Musika mota da trikitixa eta ez instrumentua. Dantzu puntu batean, bigarren puntuan kantatu eta hirugarrenean abesten denean, bueltaka egin behar dute dantza neska eta mutilak elkarri helduta».

FANDANGOA ETA ARIN-ARINA

«Fandango eta arin-arina txistularientzat dato, musika mundutik dato. Bizkaitarra deitzen zitzainen trikitixa eta porrusaldari eta behetarra esaten zioten besteari, hemengoari, gipuzkoarrari».

TRIKITIXA VS FANDAGOA

«Trikitixak eta fandangoak erritmo bera daukate –3x4–, baina ez dira berdin jo behar. Bizkaikoak beste aire bat dauka, lehengo zaharrek beste toke bat ematen zioten. Ez dira apaingarriak egiteko eta abilezia erakusteko piezak. Horretarako, fandango eta arin-arina daude».

AGURTZANE ELUSTONDO

LEGAZPI, 1975

«Belarri ikaragarria du eta musikari handia da, ekarpen asko egin ditu»

«Irakaskuntzan pauso handia eman zuen. Begi bistakoa da sortu zuen metodoak emaitzak eman dituela».

«Konpositore ikaragarria da.

Bere piezak aire handikoak dira, oso melodikoak eta belarrian erraz sartzen direnak, dantzagariak. Musikalki ondo zaindutakoak eta detaile handikoak. Ondura arte ezezagunak ziren akordeak jotzen hasi zen».

«Ondo daki soinu txikiak nolakoa behar duen. Kalitate handikoak ekarri zituen Italiatik».

tilariak nirekin ibilitakoak dira. Ogibidea eman nien.

Gurasoen afizioa bai, zenbait kasutan umeak gogaitzeraino...

Kasuren bat bazein bai. Batez ere txapelketa garaietan nerbioak jota ibiltzen ziren. Tentsio handia izaten da horrelakoetan baina, hala ere, gustatu egiten da hemen. Gu ere horrela ibilitakoak gara, gogoan daukat, txapelketa batean Laja nire aurretik zela soinu jotzen eta horrek nola eragiten zidan ikusita, Baldako komunean giltzapetu nintzen, belarriak itxita, hura ez entzutearren.

Noiz arte iraun zuen arrakasta horrek?

Nik eskola 90. urte inguruan itxi behar izan nuen. Ordurako hasi ziren, musika eskoletan trikitia erakusten eta lasaitzen hasi zen giroa. Larunbat goizetan eguerdi-ko ordu biak arte klasea ematen aritu eta segidan ezkontzak, edo erromeria, edo despedidak izaaten nituen. Tarterik ere ez nuen hartu disko gehiago grabatzeko. Nik neure burua ez nuen probatu, musika egiteko zenbat abilezia daukadan ikuste-

ko patxadarik ez nuen hartu. Gero, gorabehera serio batzuk izan nituen, batera kulparik gabe, eta utzi egin behar izan nuen eskola –Solano anai-arrebek hartu zuten– eta soinu jotzea ere bai. Gorabehera horiek soinuaren markagatik etorri zitzaidan eta horregatik errua botatzen nion nik trikitiari, ez nuen jo nahi izaten. Eguberriak etortzen zirenean familiakoek esaten zidaten jotzeko eta nik ezetz. Gure ama zena Errege egunean hil zen eta hil aurreko Eguberrieta esan zidian, 'ni ez neok betirako hemen eta gaur jo beharko dek, Martin'. Ilobak soinua propio ekarrita zeukan eta pieza pare bat jo nituen, baina ez nengoen horretarako. Jada ez nintzen gustura aritzen.

Berriz ere, nolatan hasi zara soinu txikiarekin?

Neure burua lasaitu, giroa bareagoa zegoela ikusi, eta berriz ere, 2013an hasi nintzen. 89an ekarri nuen hiru ilaratako soinua, Zarautzera saldu nion nire ikasle izandako bat. Musika egiteko gogo hori berriz piztu zitzaidanean, berriz ere eskuratu ahal izan nuen eta hementxe gabiltza. Iaz, *Geure Kolotik 2015* diskoan parte hartu nuen eta hiru kantu grabatu nituen, nik neuk sortutakoak. Elustondo anai-arrebek, iaz kaleratu zuten diskoan jasotako abesti asko nireak dira. Hainetzako aproposak zirela pentsatu nuen eta proposatu egin nien. Gustura geratu naiz elkarlanarekin.

'Diatonik Jo' taldea ere sortu duzu.

Bai. Eskutik, tunel karpianotik opera-

MAIXA LIZARIBAR

ALTZO, 1971

«Nire garaiko trikitilarri asko bere eskutatik pasatakoak gara»

«13 urterekin hasi nintzen bere eskolan. Martin izan zen gure bultzatzalea eta berak lagundu zigun txapelketak prestatzentz».

«Gure garaian ibiltzen ziren taldeak berarekin ikasitakoak ziren: Gozategi, Etzakit, Iker Goenaga... Lehenengotakoa izan zen eskola bat sortzen».

«Errepertorio aldetik eta jotszeko moduan aldaketa handiak egin zituen. Hasieran kritikatu, baina gero denek jarraitu diote soka horri».

tuta nago, eta ez zait lehen bezala jarriko. Gero urteak ere ez dira berdin, 60 edo 30 izan. Hortaz, musikalki egin nahi dut lana abestiak sortuz eta gero taldea sortu dut, pieza horiek interpretatzeko. Diatonik Jo du izena. Jende gaztea nahi dut alboan, abilidadea daukana nire gustura interpretatzeko. Aspalditik buruan neukan gauza da, musika sortzea eskatzen baitit gorputzak. 16 baxurekin eta hiru ilarako soinua berreskuratu, eta berriz hasi naiz konposatzen. 2013tik hona egindako pieza berriein udaberri aldera disko bat atera nahi genuke, auto-ekoitzita. Gero, kontzertzut batzuk emateko asmoa dugu eta emanaldiak eskaintzen ditugun herriean, bertako bertsosko

koletako gazteak ere gondidatu nahi genituzke. Bateria, baxua, biolinarekin... ordu eta erdiko errepertorioa prestatuko dugu. Goizeko lauetan, erromerietan ibiltzeko gogo handirik ez dugu eta nik uste polita geratuko dela. Soinua, bere horretan garbi eskainiko dugu, musikalki aberastuta baina soinu txikiaren grazia galdu gabe. Ilusio handia daukat.

Joxe Fermin Garmendia Belauntzako kanpandorrean, 12:00etako mezarako deia egiten. IRATI SAIZAR

HERRIKO ALBISTEAK, DILIN-DALANKA

Joxe Fermin Garmendia (Belauntza, 1953) da igandero-igandero Belauntzako kanpaiak astintzen dituena. Mezarako deia egiten du astero, urtean lauzpabost aldiz bakarrik egiten du kale. Gustuko du egiteko, lotua bada ere. Aitarengatik ikasi zuen ofizioa eta izebak ere aritu izan ziren.

Rebeka Calvo

Familiatik datorkio kanpajotzaile ofizioa Joxe Fermin Garmendiari. Andre-senea baserriko semea da eta aita zenak, Bixente Garmendia Garmendiak, irakatsita hasi zen eginkizun honetan. 1980. urtetik hona, ia igandero zabaldu dira lau haitzetaera berak jotako kanpajhotsak. As-

tean zehar mekanikari aritzen da, eta igandeetan kanpajotzaile.

Geroz eta gutxiago dira ohiturari eusten dioten herriak. Eliza gehieneetan kanpajak automatikoki jotzen dira, gailu elektriko baten bidez, baina herri gutxi batuetan bizilagunen batet egiten du eskuz, igandeetako mezarako deia. Are gutxiago dira, herriko heriotzen edo jaiotzen berri emateko kanpajak jotzen dituztenak ere. Horregatik da berezia, Joxe Fermin Gar-

mendiak ohiturari jarraitu izana, eta azken 36 urteetan igandero, Belauntzako kanpandorrera igotzeko hartutako konpromisoa.

«Aita zena hil zenez geroztik aritzen naiz ni kanpajotzaile. 1980. urtean hil zen. Aurretik Isidoro Beloki ere aritu zen, auzokidea. Carmen eta Petra izebak ere aritu ziren, baina nik ez nituen ikusi», gogoratu du.

Gaur egun igandeetan bakarrik egiten dute mezarako deia, baina garai

batean egunero ematen zuten meza eta aita egunero-egunero igotzen zen kanpandorrera, baita goizeko bostetan ere. «Garai batean meza egunero izaten zen, aita egunero aritzen zen. Igandeetan bi meza ere izaten ziren, bata goizeko seietan eta ehiztariak ateratzen ziren garaian bostetan ere jo izan dituzte, eta meza nagusian, hamarretan, bestea», esan du. Aitak baserrian egiten zuen lana eta hori utzita joaten zen elizara.

22

Mezarako deia eta heriotzak

Mezarako deia egiten du Garmendiak eta heriotzak ere jotzen ditu, *hil kampaiak* edo *agoniak*, alegia.

Belauntzako kanpandorrean hiru kanpai daude eta heriotzak direnean jotzeko modua aldatzen da «gizona, emakumea edo aingerua» izan.

Belauntzako kanpaiak zein hotsa egiten duten argitzen duen idatzia dute; bi handiek *don* eta *dan* egiten dute, eta txikiak *txin*. Bi handiak eskuarekin jotzen ditu Garmendiak, eta txikia hankarekin. Hildakoa gizona denean, *don* kanpaiarekin 33 kanpai hots jotzen ditu, emakumea denean *dan* kanpaiarekin 32 kanpai hots, eta haurra denean, *ängerua*, ez da kanpai hotsik jotzen, beste modu batera ematen da berria.

Garai batean horixe zen herritarrek gertakarien berri izateko zuten modua eta beraz, mezarako deia egiteaz gain, suteak, ekaitzak edo bandoak iragartzen ziren ezkilen bidez. «Orduan ez zegoen ez egunkaririk eta ezta eskuko telefonorik ere, udaletxeko bandoen berri ere kampainen bidez eman beha izaten zen». Mezarako deia egiten dueñeant egiten duen eguraldiaren eta Garmendiak duen sasoiaaren arabera deia aldatzen dela dio. «Kanpaina bus-

**«Garai batean meza
egunero izaten zen, aita
egunero aritzen zen.
Igandeetan bi meza izaten
ziren, bata seietan eta
bestea hamarretan»**

**«Ez zegoen ez egunkaririk
eta ezta eskuko telefonorik
ere, bandoen berri
ere kampainen bidez eman
behar izaten zen»**

**JOXE FERMIN GARMENDIA
KANPAIJOTZAILEA**

tia badago pisu gehiago hartzen du eta hots gutxiago ateratzen du, hego hai-zearekin berriz, gehiago entzuten da, ipar haizearekin moteldu egiten da... doinua aldatu egiten da eta horren arabera indar gehiagoz edo gutxiagoz jo behar dut», azaldu du. «Nik egun horretan dudan sasoiaik ere badu zerikusia», esan du barrez. «Ohitura dela-ko jotzen ditu kanpaiak belauntzarrak. «Ez da ordaintzen eta lotua da, baina betidanik egiten dut eta gustura».

Belauntza eskuz jotzen den azken herrietako bat da, beste herriean elek-

Garmendiak 1980. urteaz gerontik jotzen ditu Belauntzako kanpaiak. I. SAIZAR

trikoki jotzen dituztela dio, «disko bat dute eta listo, beti berdin jotzen da».

Akabo kanpaien aroa

Bixente Garmendia aita zenak bizitako garaia «erabat desberdina» zela gozoratu du. Argi kanpaiak, su kanpaiak, hil kanpaiak, abemariatakoa, angelusekoak, errogatibak, errepiak... garai batean erlijioarekin zerikusia zuen deia egiteko eta bestelako albisteen berri emateko erabiltzen ziren kanpaihotsak, eta askotan herri batetik besterako deia egiteko ere erabiltzen ziren. «Belauntzan jaiak ziren garaian, bezperan, Leaburu, Ibarra eta Belauntzan kanpaiak batera jotzen ziren. Bakoitza bere doinua zuen eta koordinatu egiten ziren. Beste herriean jaiak zirenean ere gauza bera egiten zuten».

Gaur egun kanpai hotsek orduaren berri ematen jarraitzen dute, baina automatizatuta daude, lehen ez bezala. Garmendia txikia zenean, berari egokitzen zitzaison herritarrei orduen be-

«Belauntzako jaietan Leaburu, Ibarra eta Belauntzako kanpaiak batera jotzen ziren. Bakoitza bere doinua zuen»

JOXE FERMIN GARMENDIA
KANPAIJOTZAILEA

rrí ematea. «Erlojuari giltza eman behar zitzaison, poleak izaten zituen uhalarekin eta egunero igo behar ziren. 24 orduz irauten zuen emandako sokak eta beraz, egunero joan behar zen giltza ematera, eta gu joaten ginen, aitak bidalita. Berdin zuen goiza, eguerdia edo gaua zen, behar zenean hara joaten ginen».

«Gustuko lana dugu eta horregatik egiten dugu, baina zein hasiko da gaur egun honetan? Guk hau ezagutu dugu eta segitu egiten dugu». Baina ez zaio inor gerturatu ikasi nahi duela esanez, beraz, berak uzten duenean utzi egingo dela dio. «Debaldeko zerbaite da, ez dut uste inor animatuko denik. Hasi

bai, baina gero jarraitu egin behar da; igandero, eguerdian, urte guztian...». Garmendia ere oso gutxitan egin du kale, «urtean lauzpabost aldiz». «Garai batean ere ez zen ordaintzen, baina jaiak zirenean Belauntza, Ibarra eta Leaburuko kanpaiak batera jotzen ziren horretan, hamaiketakoa prestatzent zieten kanpai jotzaileei kontzejuan, eta iluntzean udaletxekek afaria ematen zieten, hori izaten zen urteko saria», gaineratu du.

Garaia aldatu da, bizi modua, eta pena pixka bat ere ematen dio: «10:00etan meza nagusiarekin, han biltzen ziren denak, zain. Ez zegoen ez egunkaririk eta ez ezer, eta albisteen zain zegoen jendea. Emakumeak han biltzen ziren, elizaren atarian, eta gizonezkoak berriz, kontzejura joaten ziren mahaiaren bueltan biltzeko. Beste giro bat zegoen». Sasoia duen bittartean kanpaiak astintzen jarraituko duela esan du Garmendia, «ohiturari eutsiko diot ahal dudan bittartean».

Migrazio saila

Bizilagunak proiektuan parte hartu duten Tolosaldeko zenbait familia, Victoria Eugenian egindako ekitaldi batean. ATARIA

24

Bizilagunak Tolosaldean

Datorren azaroaren 13an es-kualdean jaiotako eta jatorri-atzerritarreko 22 familia eta beste hainbat dinamizatzaile mahabaten inguruan baziak elkartuko dira, Tolosaldean. Dagoeneko bosgarren edizioa da aurten goea, eta parte hartzaleen balarazioa oso ona da; hainbat urteetan errepikatu duten pertsonak daude baina baita proiektua honetara aurten lehenengo aldiz animatzeko direnak ere. Jatorri

ezberdinak familiak (Senegal, Maroko, Honduras, Nigeria, Nepal...) Tolosan, Berrobin, Gaztelun, Adunan, Hernialden, Alegian eta Asteasun elkartuko dira elkar ezagutzeko.

Azaroaren 26an, larunbatean, 17:00etan, Donostiako Victoria Eugenian elkartuko dira. Euskal Herri osoan baziari hauetan parte hartutako pertsonak, festa giroan proiektua bukatzen ospakizuna egindo dute.

Hotzari aurre egiteko

Hotza iritsi da, eta gure elikaduran ere aldaketa bat emateko garaia da. Gaurkoan ez dugu plater bat prestatuko, baina negura begira aholku batzuk emango ditut. Orain arteko plater gordinak eta fruta gordinak atzean utzi, eta gure babarrunak edo pare bat ordiz prestatuko platerak jateko garaia dugu. Janariari energetikoki ere begiratu behar diogu. Gordina edo gutxi sukaldatua jaten badugu, kinoa, kuskus edo entsalada batek ematen digun energia fresko hori –oso baliagarria dena udaran–, orain jada tokiz kanpo dago. Freskotasun hori beharrean kontrakoa behar dugu.

**AGURTZANE
LARRAÑAGA**
MAKROBIOTIKAN
ADITUA

Luze prestatuko platerak behar ditugu. Babarrunak edo sukaldean onto prestatzen denbora behar duen arroz integrala, labean erretako barazkiak, esaterako, tipula kalabazarekin edo sustraiai... 20-40 minutuz erreta ematen diguten energia behar dugu. Zen-

bat eta denbora gehiagoan prestatu, barazki edo jaki horrek xurgatu edo hartzen duen berotasun hori, guk ere xurgatzen dugu.

Gure arbasoek egiten zutena

Era simple batean eta ondo jan nahi duenak garaian garaikoari begiratzea eta gure arbasoek zer egiten zuten begiratzea nahikoa du, elikadura

makrobiotikoa praktikan jartzeko ere. Elikadura japoniarrean sartu gabe ere egin daiteke. Betiko da. Urtaro bakoiatzak zer ematen duen kontuan hartzeari behar da.

Dendetan begiratu gabe, noski. Gaur egun merkatuan munduaren beste puntako janari importatuak aurki ditzakegu. Esaterako mangoak eta platanoak urte osoan eros ditzakegu, edota berotegiak ditugula eta, letxuga eta tomateak ere urte osoan jan ditzakegu. Tokian tokikoa eta garaian garaikoak kontsumitzeak duen garantzia nabarmendu nahiko nuke. Bizitzaguztikoa da eta gure arbasoek egiten zutena da. Urte sasoi honetan gorputzak ere eskatu egiten du.

Gorputza epeldu eta energia bero hori sartu nahi badugu gorputzean, hobe da sagar erre batzuk jatea. Gauzak ez dira egiten egiteagatik, eta ohiturak hor daude eta zerbait egaitik da. Gordin jan beharrean, hobe labean erreta jaten baditu. Eta orain da sasoia sagarrak bezala, gaztaina erreak jatekoa ere.

Gorputzak eskertuko du.

Agenda

OSTIRALA AZAROAK 11

ALKIZA

SAN MARTIN JAIAK

- 10:00.** Meza.
11:00. Hamaiketako Ostatujatetxean.
17:00. Haurrentzako herri kirolak.
19:00. Garagardo dastaketa, helduen patata tortilla lehiaketa eta haurrentzako pintxo sorpresa lehiaketa.
21:30. Eskoba txapelketa Ostatu jatetxean.
22:30. Mus txapelketa Ostatujatetxean.

ALKIZA, AMASA ETA AMEZKETAN, SAN MARTIN

Azaroak 11, San Martin eguna izanik, jai eguna dute eskualdeko hiru herrietan. Eguna borobiltzeko adin guztietara egokitutako ekitaldiak prestatu dituzte. MIKEL IRAOLA

ALTZO

DOKUMENTALA

- 19:30.** Altzoko Elordi elkartea antolatuta, 6. Begiradak zine-aldiaren barruan, Amets Arzallusen eskutik *Mugamihak* dokumentala eskainiko da. Amets Arzallus bertan izango da dokumentalaren nondik norakoak kontatzeko, udaletxeko aretoan.

26

AMASA

SAN MARTIN JAIAK

- 10:30.** Meza Nagusia.
Ondoren. Herri kirol erakustaldia plazan, bertsolariet eta trikitilariek alaiturik.
17:00-19:00. Puzgarriak frontoian.
Ondoren. Txokolate beroa.
20:00. XXV. Bakailao lehiaketa Iturri-goxo jatetxean.
23:30. Dantzaldia Bide batez taldearen eskutik.

AMASA-VILLABONA

HITZALDIA

- 18:00-20:00.** Nola ikusten dugu lesbiana, gay, trans eta bisexualen kolektiboa? Izenburuean, LGTB kolektiboaren pertzezpzo eta tratamendu sozial eta historikoari buruzko sentsibilizazioa jorratuko da, Subijana etxean. 11 eta 25 urteko gazteei zuzendua dagoen ekitaldi honetan, lehenik filmlabur bat proiektatuko da, eta ondoren solasaldi bat egingo da bertaraturikoen artean.

AMEZKETA

KULTUR ASTEA

- 11:30.** Meza, San Martin Ermitan.
Segidan. Herriko haurren bizkleta igoeira San Martinera.

Jarraian. Bertsolariak eta trikitilariek giroa berotzeko.

13:30. Haurrentzat bazkaria, Zazpi-Iturri elkartean.

Ondoren. Zinema, aretoan.

14:00. Erretirounden bazkaria Beartzana jatetxean, bertsolari eta trikitilariekin.

16:30. Haurrentzako jolasak gazteleku okekin, frontoian.

Ondoren. Merienda.

IBARRA

HITZALDIA

- 18:30.** Azaroko egitarauaren barruan, *Gazteak Kalean*, hitzaldia izango da! Barrako gaztetxean.

TOLOSA

MUSIKA

- 22:30.** Lehotikan eta Altxatu taldeek eskainiko dute kontzertua, Bonberenean. Sarrera: 6 euro.

ZIZURKIL

TAILERRA

- 17:30-19:30.** Gabonetako apaingarrien tailerra izango da eta 7 urtetik gorako haurrei zuzendutako tailerra da. Gaurtik hasi eta ostiralero izango da, Plazida Otaño liburutegian.

IPUINTARTEA

- 17:45.** Asteroko haurrei zuzendutako ipuintartea izango da, Txikitxokon, Plazida Otaño liburutegian.

LARUNBATA AZAROAK 12

ALKIZA

SAN MARTIN JAIAK

- 15:30.** Eskolarteko pilotu txapelketa: Benjamin mailan: Alkiza-Fleming Alebir mailan: Alkiza-Laskorain / Alkiza-Hirukide.
18:00. Herriko 4.terdiko txapelketaren 3.eta 4. postua, eta finala.
21:00. Bertso afaria Andoni Egaña eta Sebastian Lizasorekin.

ASTEASU

XEXILI EGUNA

- 19:00.** Asteasuko musikariekin kontzertua eskainiko dute, pilotalekuaren. Trikiti eta pandero taldea, instrumentu ezberdinkekin osatutako taldea, Usarrabi, txistulari taldea, Inolaz taldeko batzuk eta talde guztiek batera ere joko dute. Tartean, Oinkari dantza taldekoek ere eskainiko dute emanaldia.

AMASA

SAN MARTIN JAIAK

- 11:00.** Ume krosa (6. mailara arteko umeentzat).
12:00. Amasa-Villabona eta Zizurkilgo erraldoi eta buruhandiak Jeronimo Loatzo musika eskolako dultzainero taldearekin.
14:00. Herri bazkaria.
19:00. Bertso saloa: Andoni Egaña, Agin Laburu, Igor Elortza eta Onintza Enbeita. Gai-jartzalea: Amaia Agirre.
23:00. Dantzaldia Bihozkada taldearen eskutik.
Ondoren. Dantzaldia Laket taldearen eskutik.

AMEZKETA

KULTUR ASTEA

19:00. Zerbeza perie
Gure Esku Dagok antolatuta
Larrunarrí pilotalekuaren.
Jatekoa nork berea eraman
beharko du. Parrila piztuko da.

ANOETA

TAILERRA

10:00-14:00. Humor, risa y emociones
tailerraemango du Virginia Imazek,
Kirolegian.

IBARRA

IRTEERA ETA GAZTAINA JATEA

10:00. Mendi irteera egingo dute,
eta ondoren, gaztaina jatea
Ibarra Gazte Asanbladak antolatuta,
azaroko egitarauaren barruan.

TOLOSA

JANARI AZOKA KULTURANITZA

10:00-14:30. Zutani elkarteak
pintxo pote solidaria antolatu du.
Herrialde ezberdinako
janari dastaketa, elkarrean
egiten duen lana ezagutzara emateko,
laguntzaile gehiago lortzeko eta
elkarterako dirua biltzeko helburuarekin
antolatu dute, Trianguloan.

XVI. MUSTXAPELKETA AZKARRA

16:30. Fronton kafetegiak antolatuta,
Beotibar pilotalekuaren izango da.

TOPAGUNEKO URTEMUGA

17:30-20:30. Topagunearen urtemuga
ospatuko dute, kultur etxearen bertan.

BIRAKABARETA

19:30. Zikloien barruan ariko dira,
euskaraz: Bea Larrañaga,
Irantzu Mantxo, Sarini Circus,
Amaia Arriaran, Nerea Ariznabarreta eta
Tolosandafro, Topic zentroan.

MUSIKA

22:30. Bullet Proof Lovers eta Fumut
taldeek eskainiko dute kontzertua.
Sarrera: 8 euro.

IGANDEA AZAROAK 13

ALKIZA

SAN MARTIN JAIAK

10:00. Meza.
11:00. Haurrentzako gurpilasterketa.

ALTZO

ERRETIRODUNEN EGUNA

11:15. Argazki emanaldia, udaletxeko
ekintza aretoan. Arabar Errioxara egindako
bidaian ateratakoak.
12:00. Meza nagusia.
14:15. Bazkaria, Batzarremuñon. Bertsolari
eta Altzoko Loatzo musika eskolakoek
girotuta.

AMASA-VILLABONA

IX. ARGAZKI RALLYA

09:00. Argazki rallya antolatu du Alzkardiko
Mendi taldeak. Izen emateak, egunean
bertan egin beharko dira, doan, Alzkardiko
aretoan, Larrea auzoko 18. zenbakian.

AMASA

SAN MARTIN JAIAK

18:00. Herri kirolak: Amasako gazteak
Asteasuko gazteen aurka.

Ondoren. Martina Sorginari agurra.

TOLOSA

MUSIKA

20:00. Belarminoak taldeak bere lan berria
aurkeztuko du, *Haztearenizerdia*,
Bonberenean. Sarrera: 8 euro.

ZIZURKIL

SAN MILLAN EGUNA

11:00. Meza.
12:00. Kalejira soinu jotzaileekin.
14:00. Bazkaria.

ASTELEHENEA AZAROAK 14

AMASA-VILLABONA

DANTZA ASTEA

19:00-20:30. Dantza Astearen
barruan emango du tailerra
Kukai Dantza Konpainiak.
Doan izango da,
baina Izena eman beharko da:
harremanak@oinkari.eus helbide
elektronikora idatzita edo 660139380
telefono zenbakira deituta.

ADUNA

KULTUR ASTEA

19:30. Dominika film laburra, Urbiatik
Barrikara artaldearekin eginiko bidea.
Fredi Paia, Mikel Etxezarreta eta Eli
Arrillaga eginikola, kultur aretoan.

ZINEMA

REGRESO

A CASA

Ostirala
(19:15 eta 21:45)
Zine foruma,
jatorrizko bertsioan.
Leidor, Tolosa.

ELLE

Larunbata
(19:30 eta 22:30).

Bertsio originala,
gaztelerazeko
azpitituluekin.

Astelehenaka
(20:30).
Ikuslearen eguna.

Leidor, Tolosa.

CAPTAIN FANTASTIC

Igandeak
(19:30 eta 22:00).

Leidor, Tolosa.

PHANTOM BOY

Igandeak (17:00).
Haur zinema
euskaraz.

Leidor, Tolosa.

LA CHICA

DEL TRENA

Larunbata (22:00).
Igandeak (19:30).
Astelehenaka (21:00).
Ikuslearen eguna.

Gurea,
Amasa-Villabona.

ROBINSON

Igandeak
(17:00).
Haurrentzako
emanaldia.

Gurea,
Amasa-Villabona.

Oraindikan burua udaran

MADDI ETXEVERRIA
HARITUZ-EKO KIDEA

Ordu aldaketari negua gehituta eguzkiaz batera eguna ezin buka. Ilargia topatu ohi dugu uluka ta gero izarrekin sekretuak truka; oraindikan burua udaran dugu ta.

Doinua
Espainian behera

28

28 zoro zoragarri

Tolosaldeko herriak adina gara, eta herri bakoitzetik bana. Helburu zehatz batekin: izan nahi duguna erabakitzeko eskubidea gauzatzea. Gure Esku Dago ekinmenak orain arte egin duen lan handi eta funtsekoari beharrezkoa den garapena eman, eta martxoaren 19an, herrikir herri, herritar orokzer izan nahi dugun adierazteko aukera mahai gainean jarri behar dugu.

Hogeita zortzi zoro zoragarri, herri bakoitzetik bana, helburu zehatz batekin. Halaxe osatu dugu Tolosaldeko Giltzarriaren talde sustzailea.

Ohore handiz, baina umiltasun handiagoarekin. Gu ez baikara nor herri bakoitzaren ordezkarri izateko. Ez baikaitu inork hautautu. Dei bat erantzun diogu soilik. Herriak, herritarrak aktibatzeko koordinazio lanetan aritzeko deia. Herritar soil gara; elkarrekiko oso desberdinak; askotarikoak. Batzuen zalantzak, besteek ziurtsunak, batzuen galderak, besteek erantzunak, batzuen ideiak, besteek

ekimenak, batzuen ametsak, besteek praktikotasunak... denak agerian, denak gordinean, biluzten ditugu.

Ez gaude bakarrik. Talde motor bat ere badaukagu, eta Gure Esku Dago ekimeneko kideen laguntza ezinbesteko ere bai. Lagunak, konplizeak, boluntarioak... bilatzen eta biltzen hasi gara herri guztietan. Hau dena guztion artean egin behar baitugu.

Hiru mugarrir ditugu. Lehena, galdeketa egiteko herri bakoitzak behar dituen sinadurak biltzea. Bigarrena, martxoaren 19ko galdeketarako galdera adostea. Hirugarrena, galdeketa bera egitea.

Galtzak bete lan dugu hurrengo lau hilabeteotan. Bainaz ez diogu beldurrik lanari. Martxoaren 19an ahalik eta parte hartze handiena izatea dugu helburu nagusia. Herritar guztiek konbentzitu behar ditugu, banan bana, ahoz aho, parte har dezaten, zer izan nahi duten adieraz dezaten.

Izan nahi duguna erabakitzea deon esku dago.

KOLDO ALDADE
KAZETARIA

Galtzak bete lan dugu hurrengo lau hilabeteotan. Bainaz ez diogu beldurrik lanari. Martxoaren 19an ahalik eta parte hartze handiena izatea dugu helburu nagusia. Herritar guztiek konbentzitu behar ditugu, banan bana, ahoz aho, parte har dezaten

KOMIKIA GORKA SALABERRIA

Tolosa.....tzen!

Adosten, idazten, hitzartzen, pentsatzen, hausnartzan, entzuten, esaten, adierazten,... Tolosatzen.

Partaidetza prozesuez maiz hitz egin da azken urteotan, eta baita entzu-teak eta adosteak duen garrantzia ere, baina esate hutsak ez du balio. Entzun, aditu, ekarpenak egin eta adostu,... ariketa praktikoak, zuk eta nik, hark eta besteek,... Egun-notan Tolosatzen inguru-ruan ari da jendea, herri-tarrak gonbidaturik dau-de, parte

hartzera. Tolosatzen tolosarrek egingo dute, eurek egingo diote Tolosari etorkizunean nahiko luketen herriaren argazkia. Eta eskertzekoa da, abagunea, tartea,

aukera eskaintzea, baina ariketarako hitzordua eta lekua jartzea baino,... -tzen horren bueltan egindako ekarpenak kontuan izatea. Amarotz auzoa

bera ere parte hartze prozesu batean murgildurik dago. Nork bere ekarpena egin dezake, eta baita orain artekoaz informazioa jaso ere.

Aspektu ez perfektua= -t(z)en

Aspektu hau bukatzeke dagoen ekintzari atxikiko zaio, beraz, prosesua martxan da, Tolosatzen ari gara, bidean, martxan. Herritik eta herriarentzat. Jarrai dezan gun beraz, adosten, idaz-

ten, hitzartzen, pentsatzen, hausnartzan, entzuten, esaten, adierazten, erabakitzan,... Tolosatzen.

ITXAROPENA
URKIOLA
IRAKASLEA

**Tolosatzen tolosarrek
egingo dute, eurek
egingo diote
Tolosari etorkizunean
nahiko luketen
herriaren argazkia**

EGURALDIA

**IKER
IBARLUZEA**
EGURALDI
MUTILA

30

Goiz partean, nahiz eta hodei asko ikusi zeruan orokorrean erdi eta goi mailako hodeiak izango dira. Haizeak hego mendebaldeko ukitua hartuko du, eta aire epelagoa sartu eta temperaturak nabarmen egingo du gora: 16-18 gradu. Gero, ordea, arratsalde hasteratik haizeak ipar-mendebaldeko ukitua hartuko du eta frontea sartuko denez, arratsalde erditik aurrera giroa berriz ere kaskartu egingo da. Gau partean botako du zaparrada gehien.

IGANDEA

Giro triste eta motela. Ipar-mendebaldeko haizea ibiliko da, eta tarteka bizi samar. Goietan aire hotzagoa sartuko da eta temperaturak 3-4 gradu behera egingo du, eta 13-14 gradutatik pasa ezinik geratuko da. Zerua oso estalita mantenduko zaigu. Tarteka-tarteka zaparrada batzuk ere botako ditu, arratsalde erditik aurrera gutxiago.

ASTELEHENA

Kosta egingo zaio altxatzea, eta zaparradak botako ditu goiz partean. Temperaturak behera, 10 gradu eta elurrazen mailak ere bai, 1100-1200.

OSTIRALA
11

IGANDEA
13

LARUNBATA
12

ASTELEHENA
14

ZORION AGURRAK

Urtebetzeak,
urrezko
ezteiak,
ezkontzak,
jaioberriak

943 65 56 95

ataria@ataria.eus

San Esteban 20
Tolosa

IRAGARKI LABURRAK

Zure iragarki laburra argitaratzeko
deitu 943 65 56 95
telefono zenbakira, idatzi
ataria@ataria.eus helbidera edo
pasa ATARIA-ko bulegotik.

FARMAZIAK

AZAROAK 11, OSTIRALA

TOLOSA

Eguneko. Bengoetxea, E. Kale Nagusia, 7.
Telefonoa: 943 67 06 48.

AZAROAK 12, LARUNBATA

TOLOSA

Eguneko. Etxebeste, J.M. Germikako
Arbolaren lorategiak, 3.
Telefonoa: 943 65 10 40.

AZAROAK 13, IGANDEA

IBARRA

Eguneko. Mujika, E. Euskal Herria kalea, 3.
Telefonoa: 943 67 09 15.

AZAROAK 14, ASTELEHENA

TOLOSA

Eguneko. Bronte, C. Korreo kalea, 20.
Telefonoa: 943 67 60 13.

**EGUNERO GAUEKO
GUARDIAKO FARMAZIA:**
TOLOSA • Morant, R.
Zabalarte Lorategiak, 1.
Tel.: 943 67 38 49.

ATARIA IRRATIA

OSTIRALA

09:00. Pasahitzza magazina.

Iker Ibarluzearren eskutik eguraldia, solasaldi politikoa. Joxemari Iturralde, *Kale Kantoitik*. Tolosaldea Garatzen, Tolosako azokari eskainitako tarteak, eta lehiaketaren atala (deitu 943 698 038ra edo whatsapp mezua bidali 687 410 033ra 10:45etik 10:55era), aste honetako saria Bonberenea Edair DVDa. Eta saloa amaitzeko eguneko musika proposamena.

11:00. Hamaketakoa. Gure eskualdeari begirada: Gaurkoan, Tolosa.

12:00. Entzuteko Jaiok musika saioa.

16:00. Zebraidea.

18:00. Goizeko saioak utzitako onena.

20:00. Kantazgora musika saioa.

Tolosaldeko musikarien proposamenekin osaturiko saloa.

LARUNBATA

10:00. Asteak utzitako onena.

12:00. Hauspo artean. Ander Malbadik gidatutako trikiti saioa.

Ondoren. Trikitia.

14:00. (H)ari naizela.

Imanol Artolak gidatutako bertsosaioa.

16:00. Entzuteko Jaiok.

18:00. Entzuteko Jaiok.

IGANDEA

10:00. Asteak utzitako onena.

16:00. Entzuteko Jaiok.

17:00. Kantazgora.

Eskualdeko musikarien proposamenak.

18:00. Entzuteko Jaiok.

ASTELEHENA

09:00. Pasahitzza magazina. Iker

Ibarluzearren eguraldi iragarpena, asteburuak utzitakoaren erreparasoak, Iñaki Zubeldia *Kale Kantoitik*, Joseba Peña bidaiariari egindako elkarrizketa, eta lehiaketaren atala.

11:00. Hamaketakoa. Gure eskualdeari asteroko begirada. Gaurkoan, Alegialdea.

12:00. Entzuteko Jaiok musika saioa.

16:00. Zebraidea.

18:00. Goizeko saioek utzitako onena.

20:00. Hauspo artean. Ander Malbadik gidatutako trikiti saioa.

**CONSTRUCCIONES
ABURUZA, S.L.**

Kale Berria, 46 beheia. 20150 Villabona

Tf: **943 690 297 - 607 445 484**

www.aburuza.com - aburuza@aburuza.com

Construcciones y Promociones EPERGAIN, S. L.

IBARRA

ARANTZAZUKO AMA 10-12

_ Bi eta hiru logelako etxebizitzak.

_ Garaje itxiak.

VILLABONA -SALVADORA-

- _ Hiru logelako etxebizitzak.
- _ Garaje itxiak.
- _ Lokalak.

ALEGIA - BEISTIN

270.000 € + BEZ

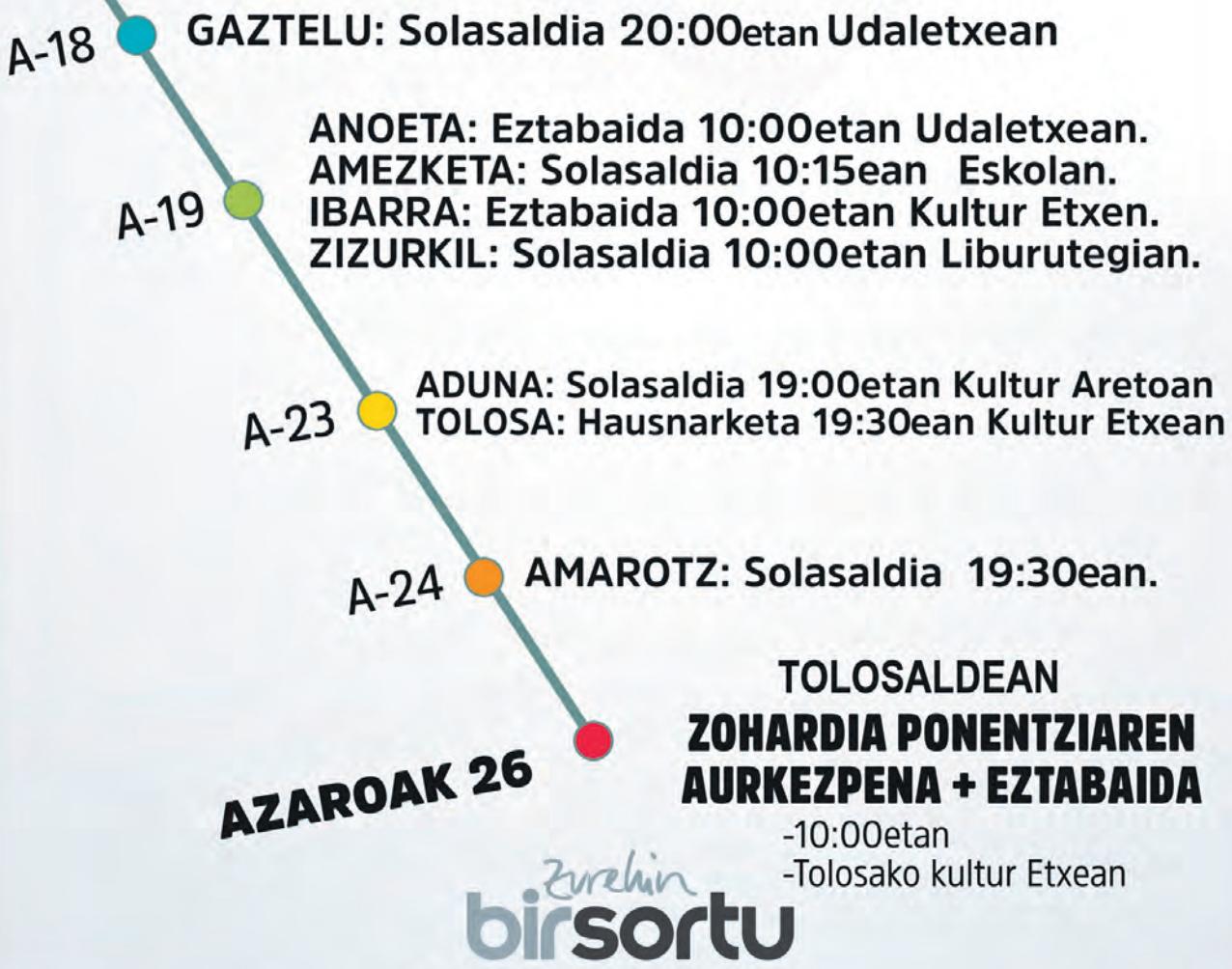

**AZKEN ZATIA
PISUAREN PREZIOAN,
ETXEA**

*GORA
HERRIZIA!*

SORTUREN BIRFUNDAZIO PROZESA *Hitzordu nagusiak*

IZENA EMAN! partehartu.sortu.eus